

Archeologienota

Kortrijk, Evolis

Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Kortrijk, Evolis. Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Sarah Hertoghs, Nick Krekelbergh

Erkende archeoloog

Sarah Hertoghs /2015/00077

BAAC-Projectnummer

2017-0451

Plaats en datum

Gent, 3 mei 2017

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 425

ISSN 2033-6896

Inhoud

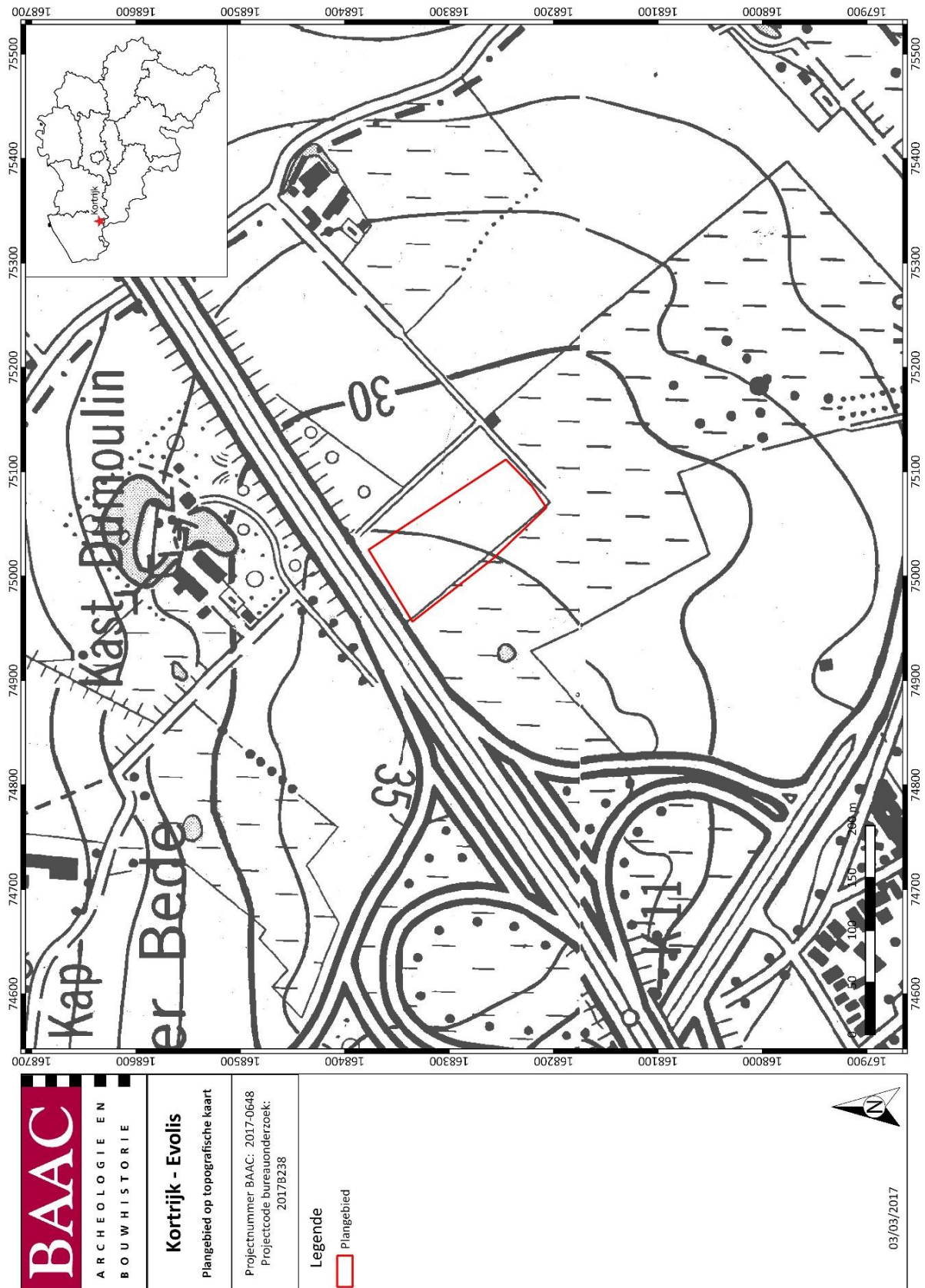
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.1.5	Randvoorwaarden	14
1.2	Werkwijze en strategie	15
1.2.1	Onderzoeksvragen	15
1.2.2	Heuristiek	15
1.3	Assessmentrapport	17
1.3.1	Geografische, geofysische en bodemkundige situering	17
1.3.2	Historisch kader	32
1.3.3	Archeologisch kader	47
1.3.4	Verstoringsen	55
1.3.5	Visuele terreininspectie en controleboringen	60
1.4	Besluit	70
1.4.1	Archeologische verwachting.....	70
1.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	73
1.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	75
1.4.3	Samenvatting.....	77
1.4.4	Samenvatting breed publiek.....	77
2	Bijlagen	79
2.1	Lijst met figuren	79
2.2	Lijst met tabellen	80
2.3	Plannenlijst.....	81
3.4	Boorlijsten en foto's	85
3	Bibliografie	86

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

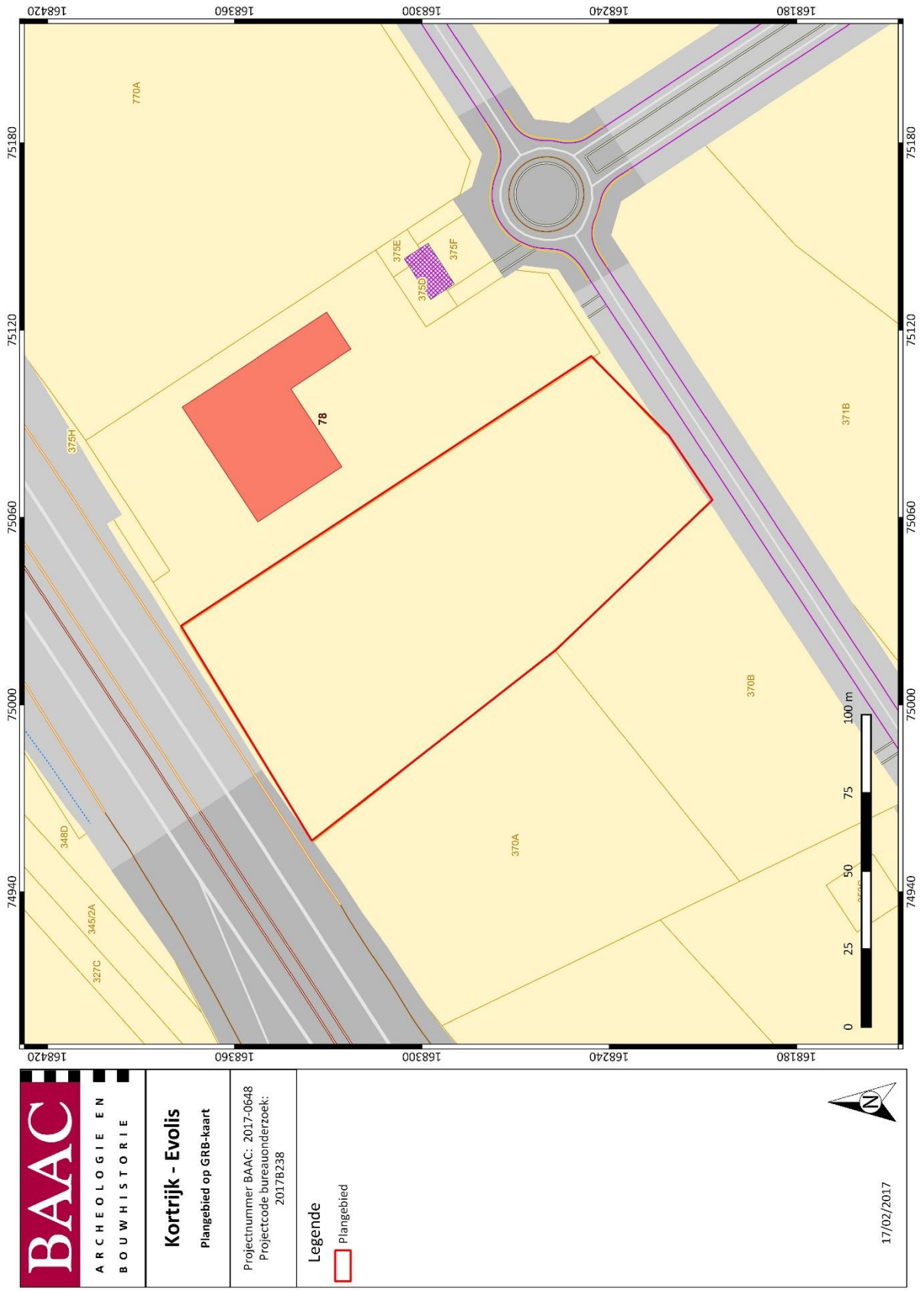
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Kortrijk, Evolis			
Ligging:	Evolis 76, deelgemeente Kortrijk, gemeente Kortrijk, provincie West-Vlaanderen			
Kadaster:	Kortrijk, Afdeling 3, Sectie B, Perceelnummer(s) 348E			
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest:	x:	74956	y: 168335
	Noordoost:	x:	75025	y: 168377
	Zuidwest:	x:	75065	y: 168206
	Zuidoost:	x:	75111	y: 168245
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-0648			
Projectcode bureauonderzoek:	2017B238			
Betrokken actoren:	Sarah Hertoghs, 2015/00077, veldwerkleider; Nick Krekelbergh, aardkundige.			
Betrokken derden:	Philippe Despriet (Archeologie Zuid West Vlaanderen)			
Erkend depot:	Deze archeologienota omvat enkel een bureauonderzoek en een programma van maatregelen. Het archeologisch ensemble (papieren archief) wordt digitaal en analoog bij BAAC Vlaanderen bewaard.			

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.¹

¹ AGIV 2017.

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).²

² AGIV 2017.

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van een kantoorgebouw en bedrijvengebouw), die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Kortrijk, Evolis* bedraagt ca. 11.838 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017. Ten oosten van het plangebied ligt wel een GGA zone.

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Omdat het plangebied in een industriegebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

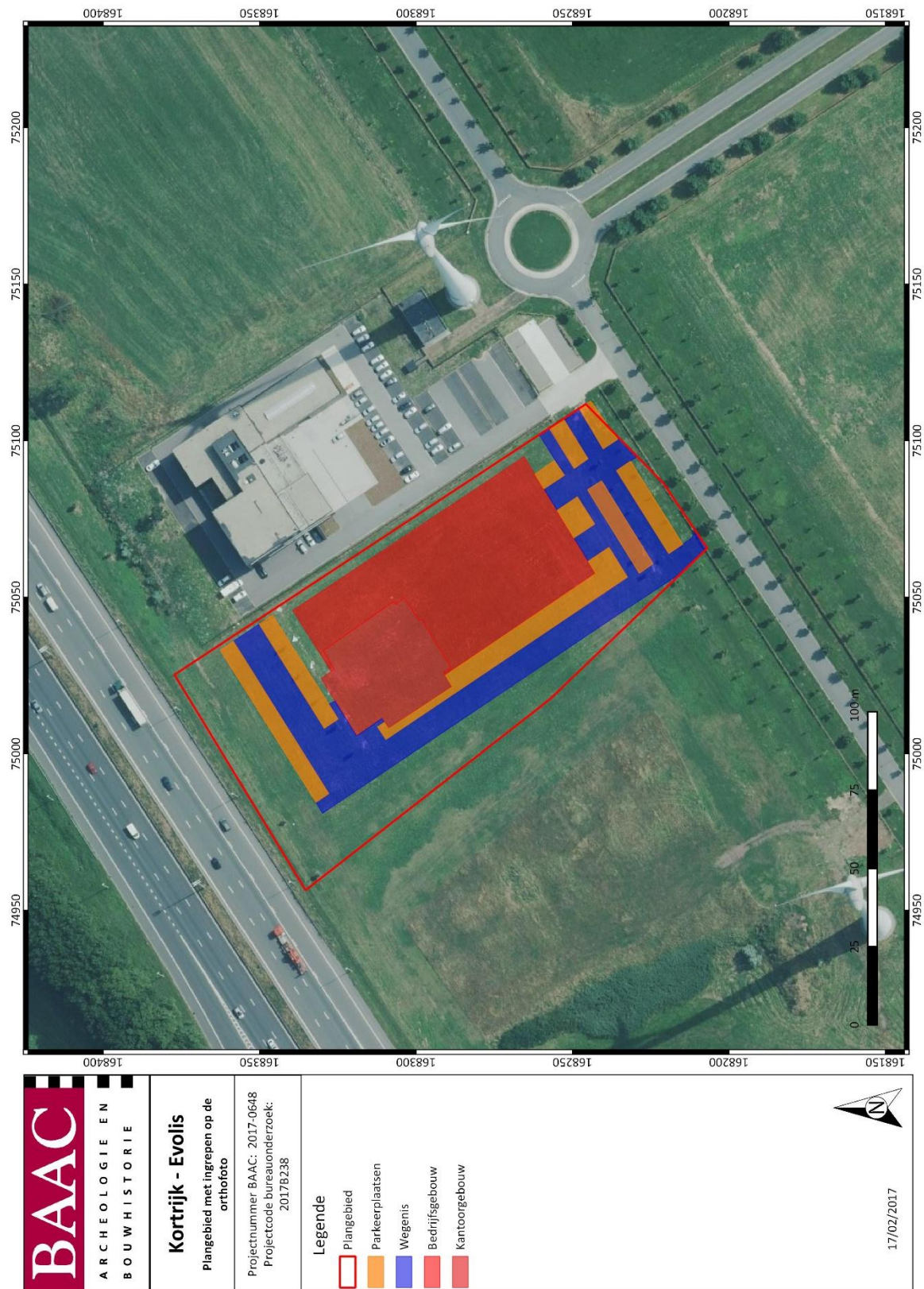
1.1.4 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein de realisatie van een kantoorgebouw en bedrijvengebouw met rondom de inplanting van parkeerplaatsen en enkele groenzones. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Figuur 3: Toekomstige situatie plangebied op hedendaagse situatie.⁴

⁴ © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

Figuur 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁵ op orthofoto.⁶

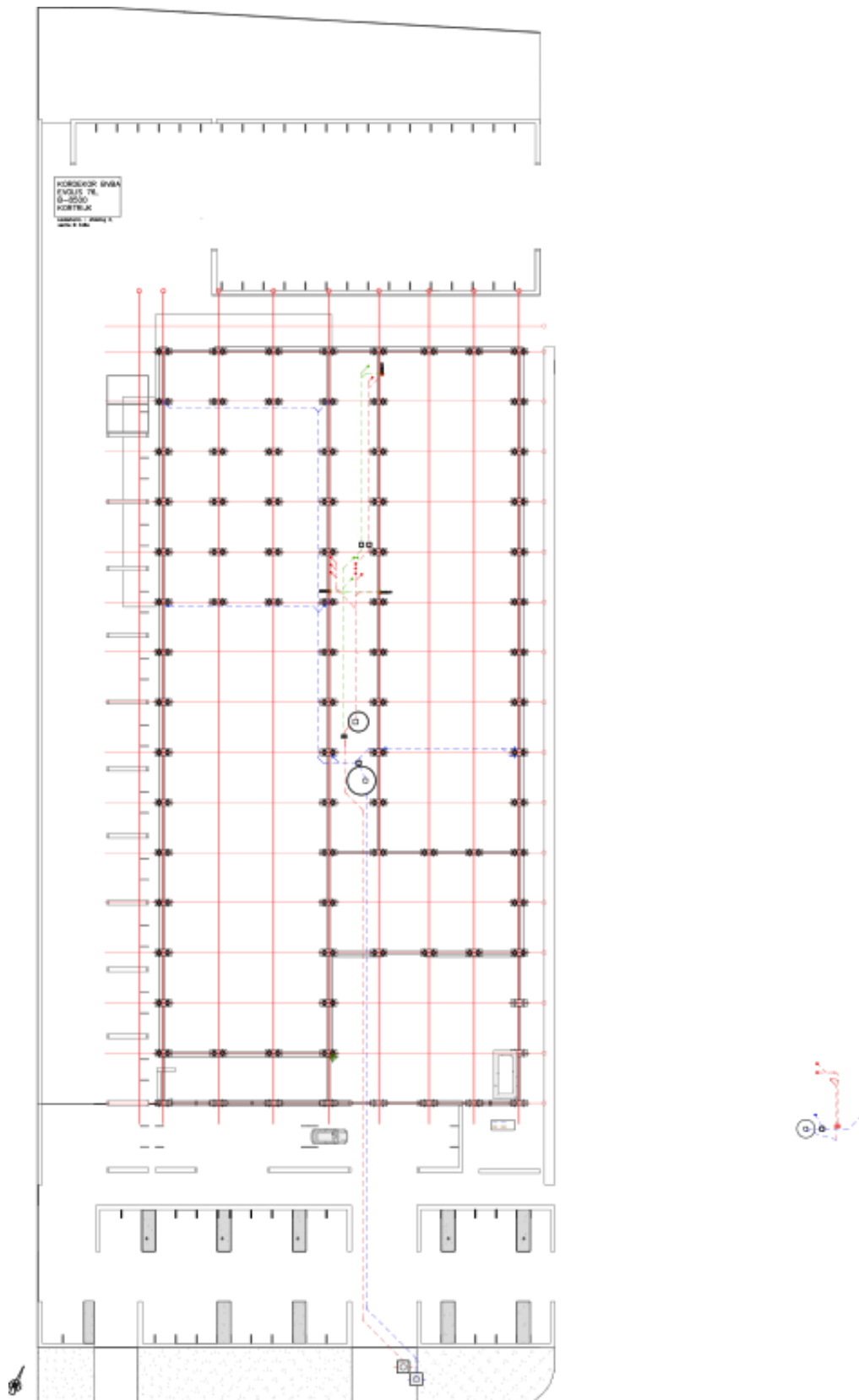
⁵ © Plan aangebracht door opdrachtgever.

⁶ AGIV 2017.

Voor de realisatie van de nieuwbouw zullen volgende bodemingrepen worden uitgevoerd. Het gaat om de bouw van een kantoorgebouw en bedrijfsgebouw. Rondom de gebouwen worden parkeerplaatsen en wegenis aangelegd met betonplaten en enkele groenzones voorzien. De maximale bodemingreep voor de wegenis en parkeerplaatsen is -40 cm onder het mv. De funderingen van de gebouwen bestaan uit paalfunderingen die een bodemingreep inhouden van -83 cm onder het mv.

Tabel 1: Bodemingrepen met oppervlakten en dieptes.

Bodemingreep	Oppervlakte	Diepte onder mv
Kantoorgebouw/bedrijfsgebouw	4095 m ²	-83 cm
Wegenis	2975 m ²	Max -40 cm
Parkeerplaatsen	1652 m ²	Max -40 cm
Groenzone	Overige	Geen ingreep

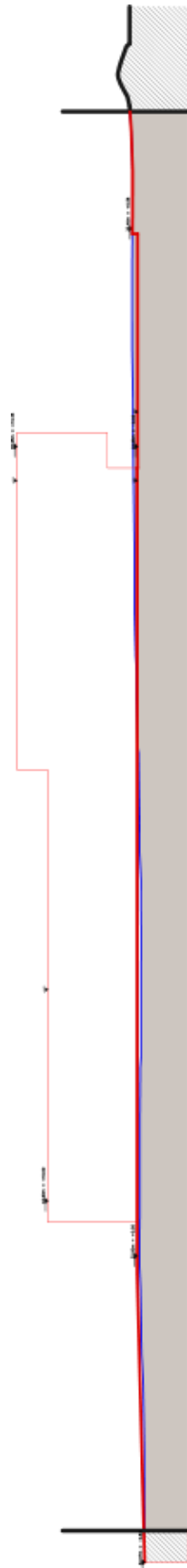
Figuur 5: Grondplan van funderingen en leidingen⁷

⁷ © Plan aangeleverd door opdrachtgever. Enkel de grondplannen van de funderingen en het gelijkvloers worden in het verslag weergegeven.

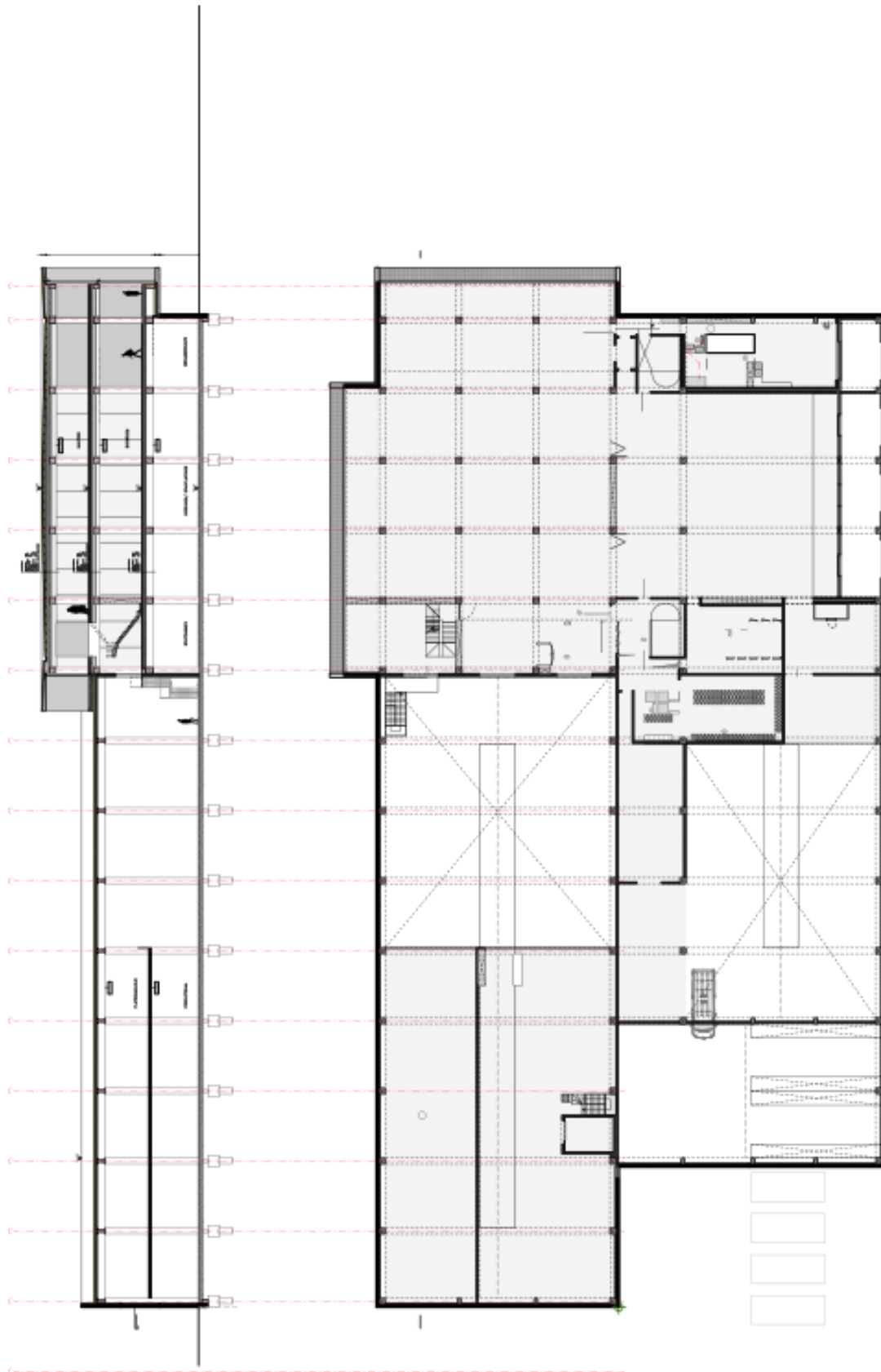

Figuur 6: Grondplan van niveau 0.⁸

⁸ © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

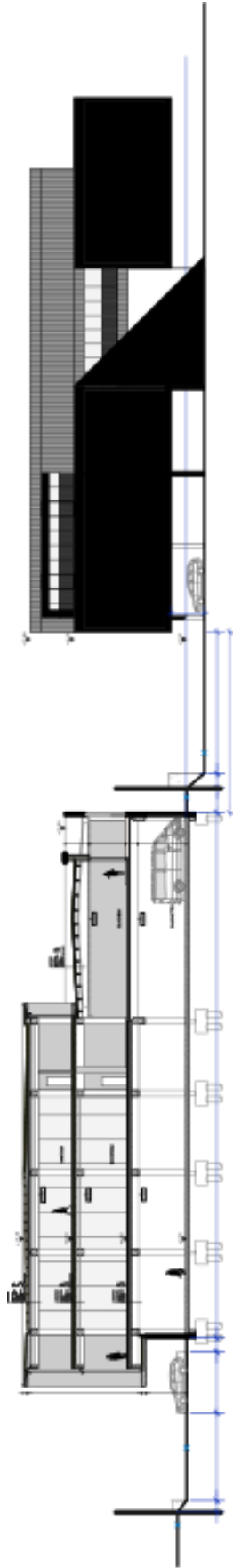
Figuur 7: Doorsnede nieuwbouw.⁹

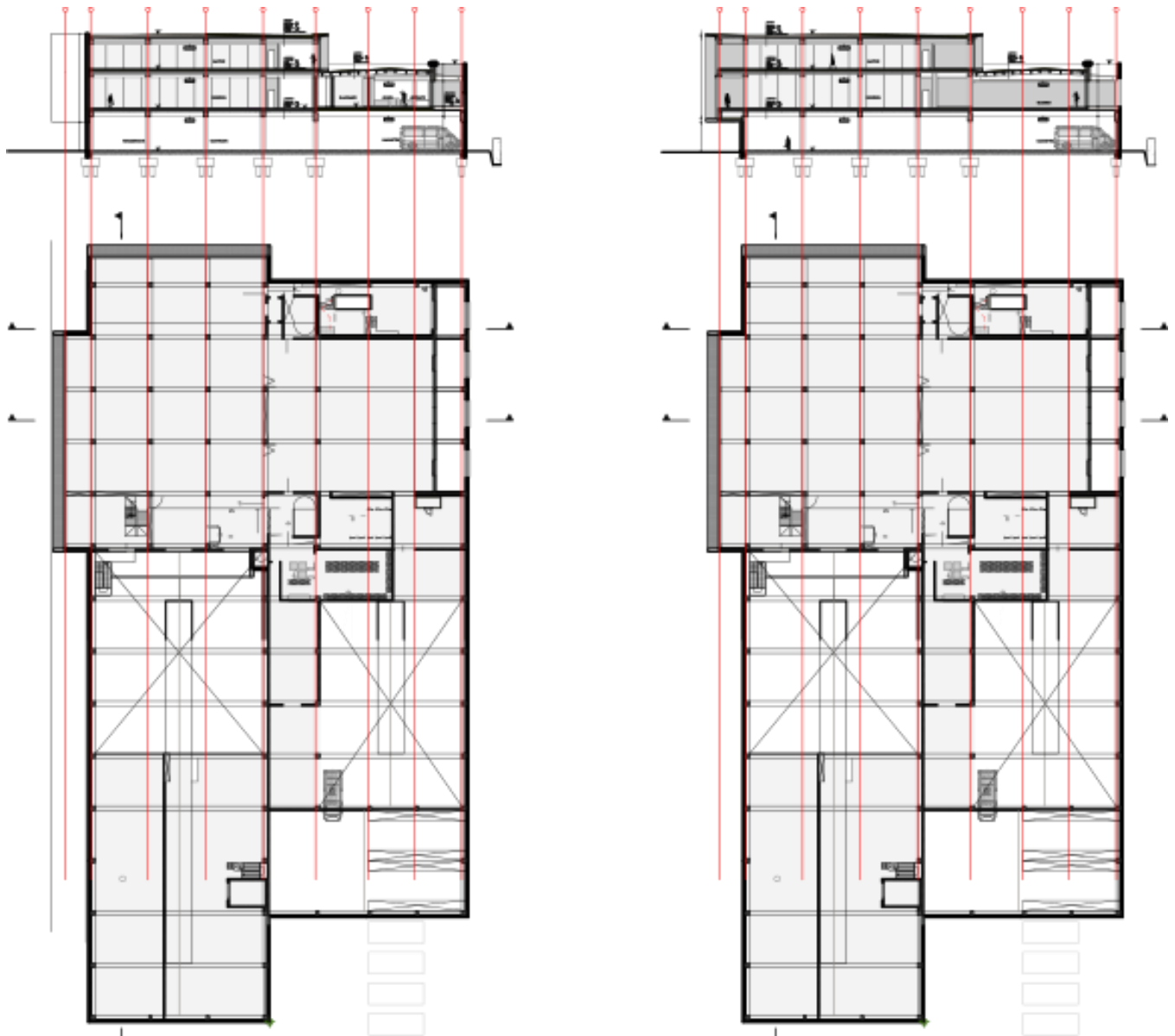
Figuur 8: Doorsnede en grondplan nieuwbouw.¹⁰

⁹ © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

¹⁰ © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

Figuur 9: Doorsnede nieuwbouw.¹¹

Figuur 10: Doorsnede en grondplan nieuwbouw.¹²

1.1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat de terreinen niet toegankelijk zijn omdat de terreinen nog door een landbouwer in gebruik zijn, gaat het hier om een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit betekent dat het vooronderzoek, indien uit het bureauonderzoek blijkt dat dit nodig is, op een later tijdstip, na het toegankelijk worden voor onderzoek, wordt uitgevoerd. Er werd wel toelating verleend om controleboringen te zetten.¹³

¹¹ © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

¹² © Plan aangeleverd door opdrachtgever.

¹³ Zie paragraaf 1.3.5

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart

- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart
- Bodemgebruikskaart
- Potentiële bodemerosiekaart

Hierbij moet worden opgemerkt dat de bodemgebruikskaart feitelijk niet geschikt is voor bestudering op perceelsniveau. In de begeleidende tekst op de website van AGIV staat het volgende: *‘De informatie die door deze datasets gegeven wordt is kleinschalig. Dit heeft een belangrijke implicatie. De informatie die men haalt uit een groter gebied zoals bijvoorbeeld een provincie of het volledige Vlaamse gewest zal nauwkeuriger zijn dan de informatie die men tracht te halen uit bijvoorbeeld een bepaalde buurt. Dit wordt duidelijk wanneer ingezoomd wordt in het digitale bestand. Naarmate de kaart steeds meer vergroot wordt zal op een bepaald moment de samenhang tussen de verschillende bodemgebruikstypes verdwijnen. Het is dan ook sterk aan te raden deze kaart niet te gebruiken voor lokale studies. De informatie die hieruit gehaald wordt, is onzeker.’*¹⁴

De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het plangebied.¹⁵

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

¹⁴ AGIV 2017.

¹⁵ DE MOOR & MOSTAERT 1993.

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.¹⁶ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden. Wel leverde de opdrachtgever een document aan met een advisering opgesteld door Ph. Despriet (Archeologie Zuid West Vlaanderen).

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

1.3.1 Geografische, geofysische en bodemkundige situering

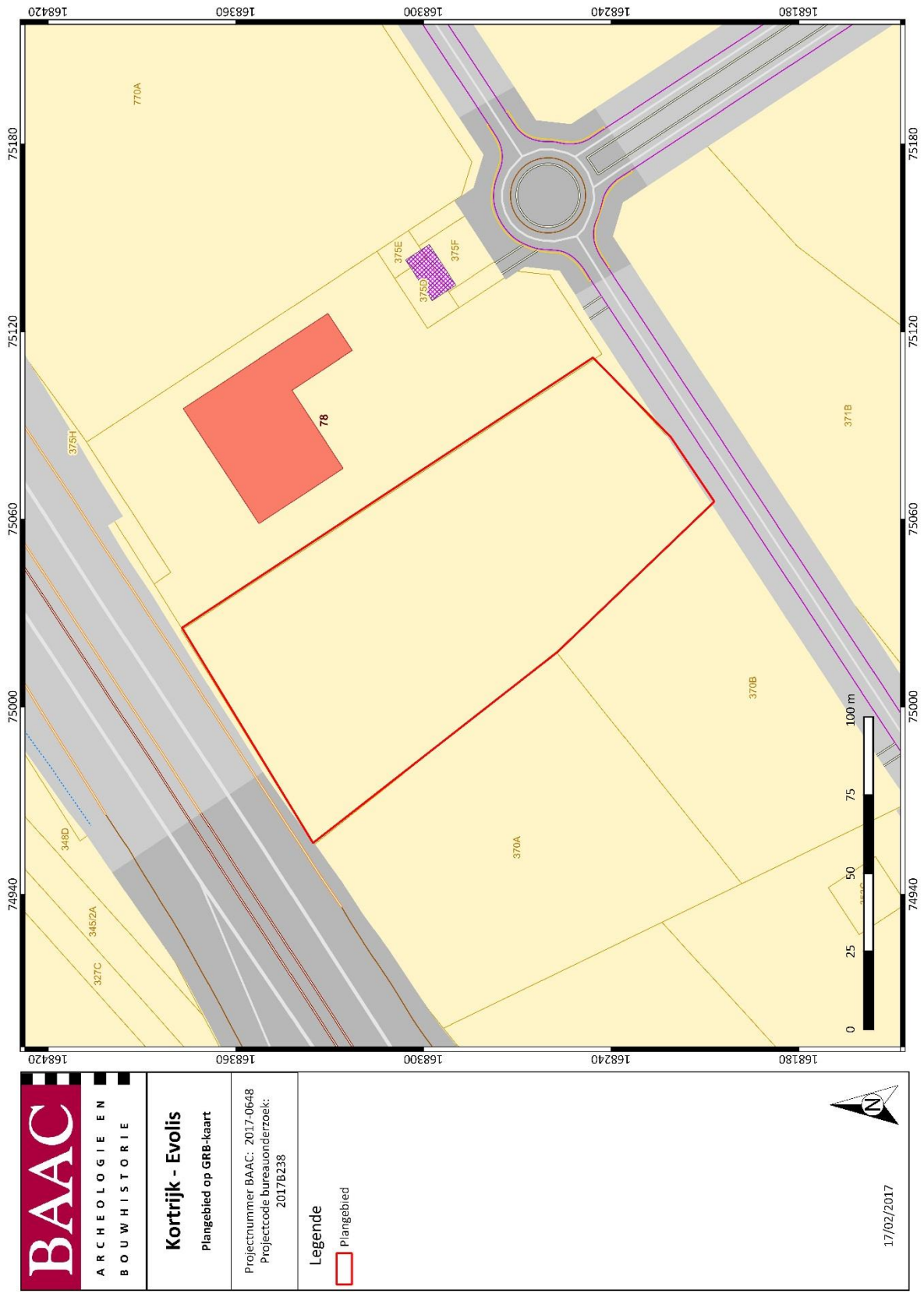
Topografische situering

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het zuidoostelijk deel van Kortrijk (provincie West-Vlaanderen) en wordt in het noorden begrensd door de autostrade van Rijsel naar Gent. Ten zuiden van het plangebied loopt de nieuw aangelegde weg Evolis. Het plangebied is gelegen in het industriegebied van Evolis. Ten zuidoosten van het plangebied loopt de Pluimbeek, ten noorden is het kanaal Bossuit – Kortrijk gelegen. (Figuur 12).

Het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 33,06 m en 31,64 m + TAW (Figuur 13 en Figuur 14). Op de ingezoomde DHM-kaart is er tussen het noorden en het zuiden van het plangebied een verschil van 2 m waarneembaar (Figuur 14).

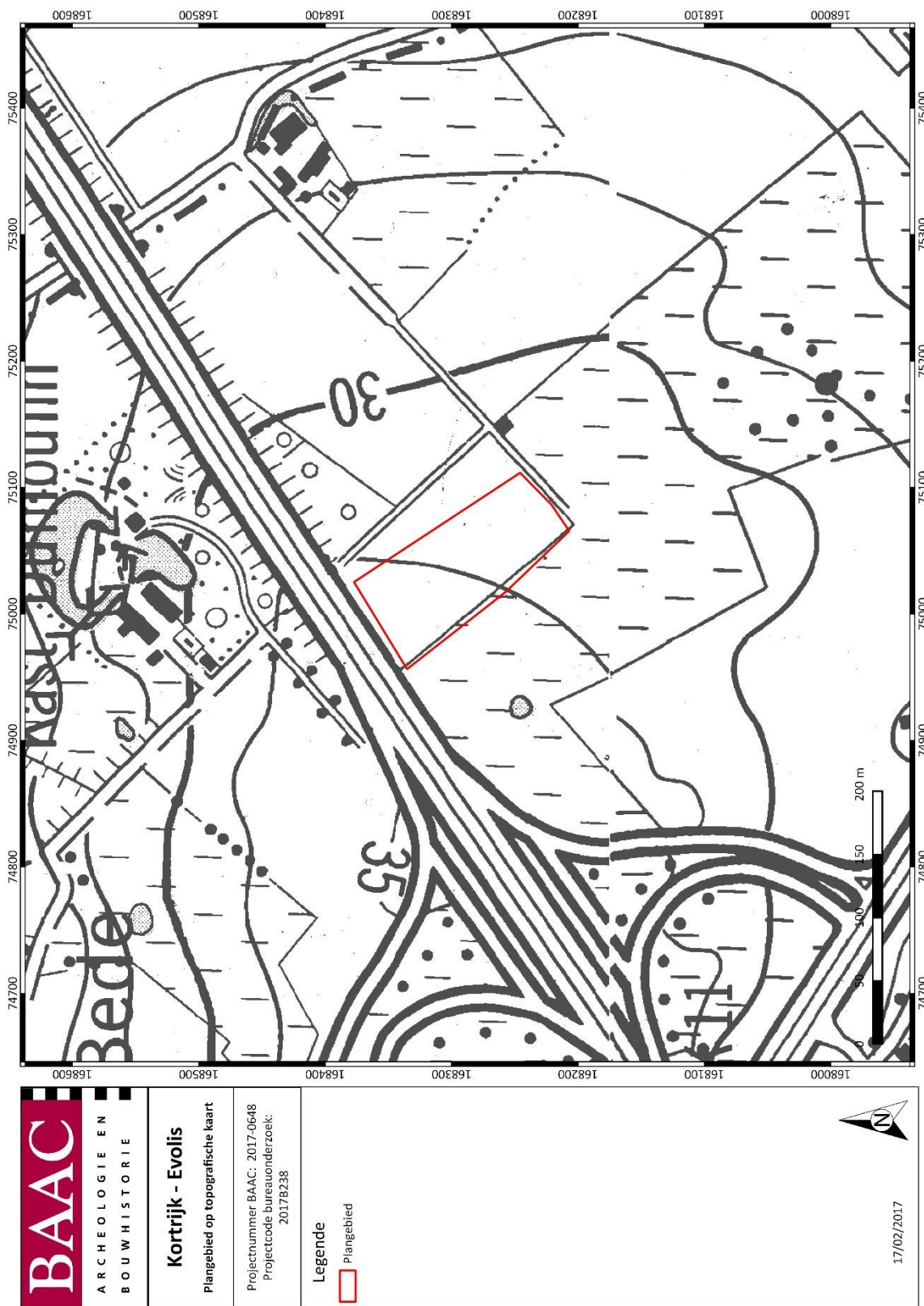
Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van ca. 11.838 m² en is momenteel niet bebouwd (Figuur 17).

¹⁶ BEYAERT e.a. 2006.

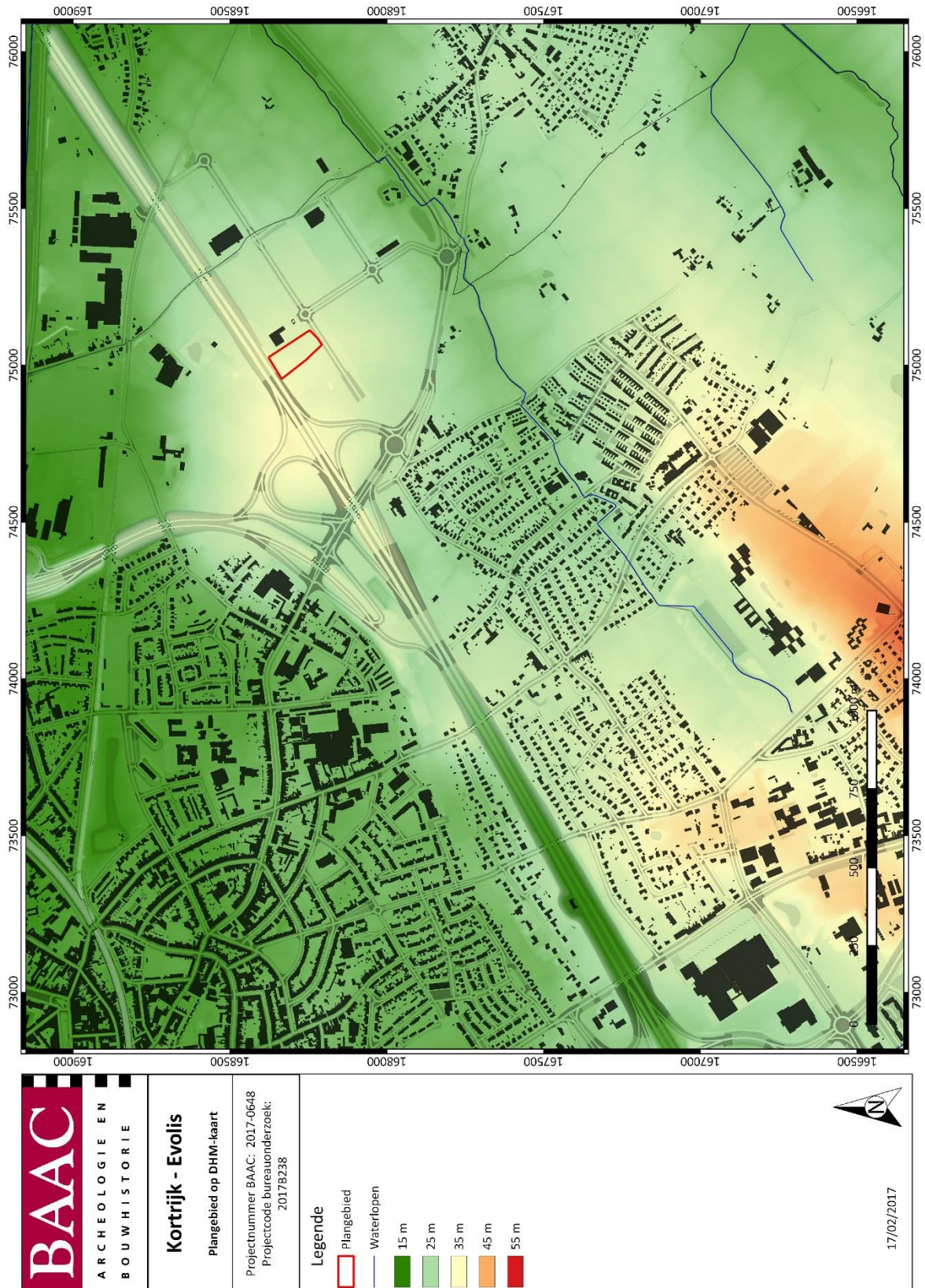
Figuur 11: Plangebied op de GRB-kaart.¹⁷

¹⁷ AGIV 2017.

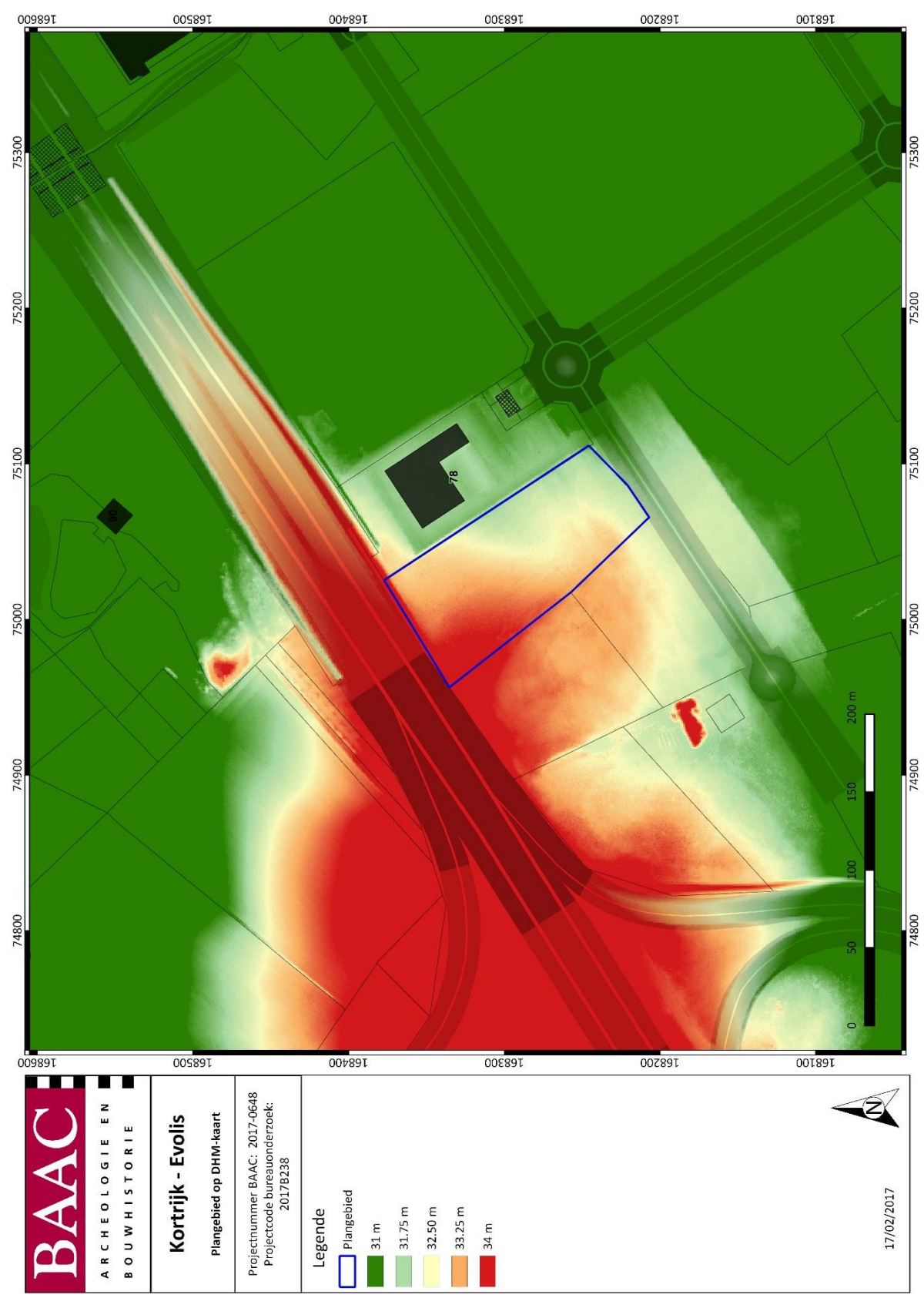
Figuur 12: Projectgebied op de topografische kaart.¹⁸

¹⁸ AGIV 2017.

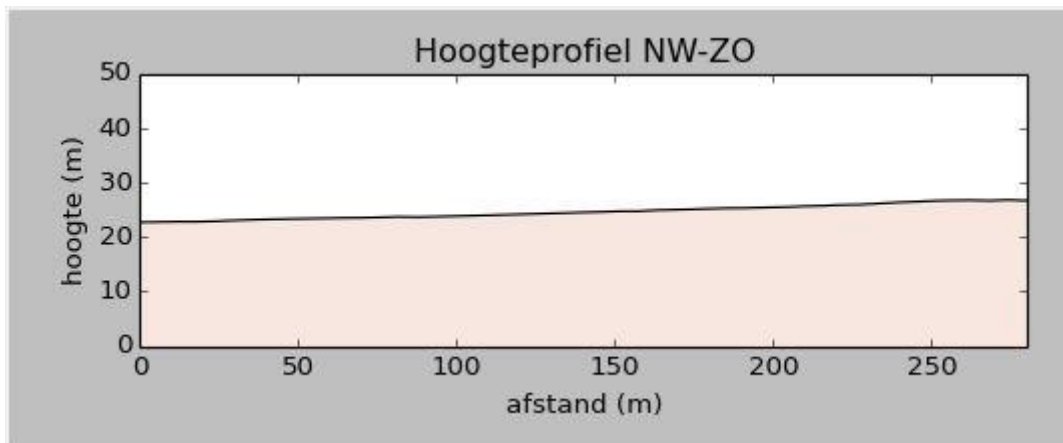
Figuur 13: Projectgebied op de DHM-kaart met weergave van de hydrografie (omgeving).¹⁹

¹⁹ AGIV 2017.

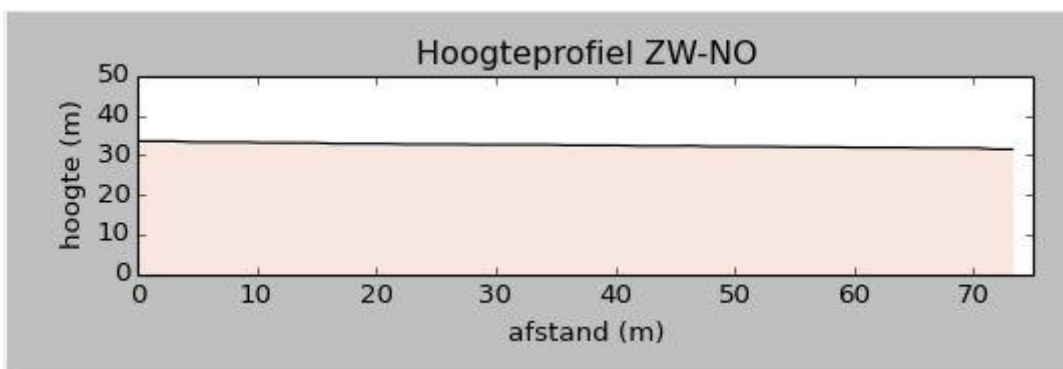

Figuur 14: Projectgebied op de DHM-kaart ingezoomd.²⁰

²⁰ AGIV 2017.

Figuur 15: Hoogteverloop terrein in NW-ZO-richting.²¹

Figuur 16 Hoogteverloop terrein in ZW-NO-richting.²²

²¹ AGIV 2017.

²² AGIV 2017.

Figuur 17: Projectgebied op de orthofoto.²³

²³ AGIV 2017.

Geologie en landschap

Het plangebied ligt op de overgang van een alluviale laagvlakte in het Schelde- Leie interfluvium in het noorden en een heuvelachtiger gebied in het zuiden. De alluviale laagvlakte tussen Leie en Schelde bestaat in principe uit twee brede valleien die zich evenwijdig in zuidwest-noordoostelijke richting oriënteren. Deze valleien kennen een opvallend vlak reliëf, dat varieert tussen 10 m en 20 m + TAW. Het heuvelgebied net ten zuiden van het onderzoeksterrein strekt zich uit over heel het zuidoosten van West-Vlaanderen, van Moeskroen over Anzegem tot Kruishoutem en scheidt de valleivlakte van de Schelde van deze van de Leie. Gemiddeld is deze heuvelrug tussen 40 m en 50 m hoog. Het hoogste deel van deze heuvelrug, tot ongeveer 85 m T+ AW, bevindt zich tussen Bellegem en Heestert – Wortegem.²⁴

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*²⁵ wordt binnen het plangebied het tertiair substraat gevormd door een lokale afzetting van het *Lid van Aalbeke* (KoAo). Dit is een homogene, fjnsiltige kleiige afzetting, die amper tot geen zandfractie bevat. In de Franstalige literatuur wordt deze afzetting ook wel de *Argile de Roncq* genoemd. In het uiterst zuidelijke deel van het onderzoeksterrein komen lokaal afzettingen van de *Formatie van Tielt* (Tt) voor. Dit is een mariene afzetting, die algemeen bestaat uit fijn zand, dat naar onderen toe overgaat in een fijnzandige grove silt. Deze Formatie kan in het Midden tot Late Ieperiaan gedateerd worden.²⁶ In het verleden werd de Formatie opgedeeld in het *Lid van Egem* en het *Lid van Kortemark*, waarbij het *Lid van Egem* het fijnzandige deel van de Formatie vertegenwoordigde. Deze onderverdeling bleek echter niet gesteund door vele veldwaarnemingen, waarna deze verworpen werd.²⁷

Rondom het plangebied is het tertiair substraat voornamelijk gevormd door het *Lid van Moen* (KoMo), dat onderdeel is van de *Formatie van Kortrijk* (Figuur 18). Deze formatie omvat verschillende mariene afzettingen die voornamelijk uit kleiige sedimenten met weinig microfossielen bestaan. Deze afzettingen moeten in het Vroege tot Midden Ieperiaan gedateerd worden.²⁸ Het *Lid van Moen* is echter een heterogene, siltige tot zandige afzetting, waarbinnen wel vaak homogene kleilagen (tot enkele meters dik) voorkomen. Hierdoor is het onderscheid met de onderliggende kleiige afzettingen van het *Lid van Saint-Maur* vaak moeilijk vast te stellen. De gemiddelde dikte van de afzettingen van het *Lid van Moen* bedraagt 45 m.²⁹

²⁴ De Geyter e.a.. 1999, 8 & Bogemans 2007, 4.

²⁵ DOV Vlaanderen 2017.

²⁶ Laga e.a.. 2001, 140.

²⁷ De Geyter 1999, 27-28.

²⁸ Laga e.a.. 2001, 139-140.

²⁹ De Geyter 1999, 28-29.

BAAC Vlaanderen Rapport 425

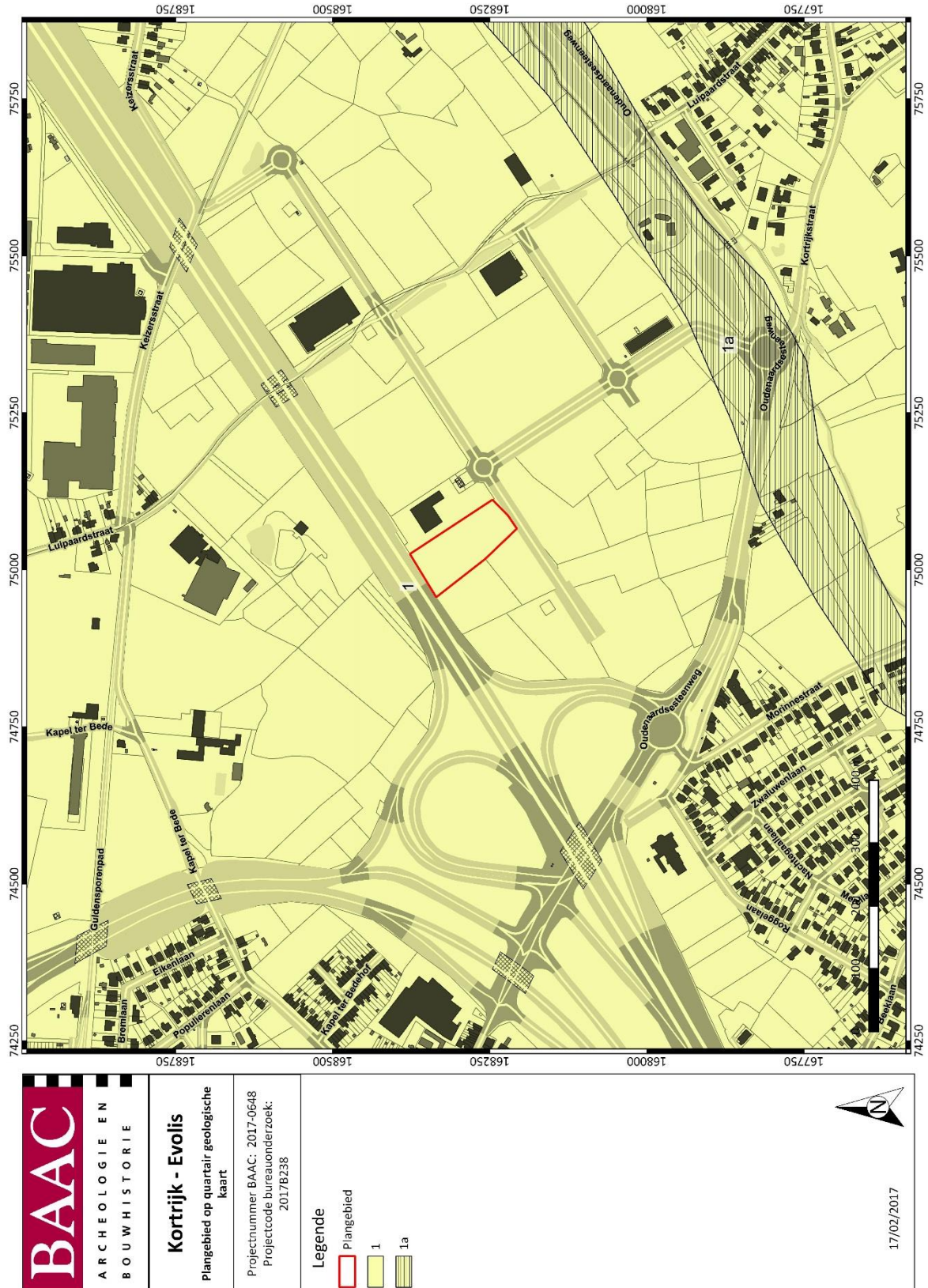
Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart op schaal 1:200.000 (Figuur 20) bevinden er zich binnen het plangebied mogelijk hellingsafzettingen uit het quartair (**HQ**) en zandige tot siltige eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (**ELPw**). Het gaat om zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen (Figuur 19).

1	
ELPw en/of HQ	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
	HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 19: Kenmerken van de Quartair geologische kaart betreffende het plangebied.³¹

³¹ DOV Vlaanderen 2017.

Figuur 20: Projectgebied op de quartargeologische kaart.³²

³² AGIV 2017.

Bodem en geomorfologie

Op de Bodemkaart van Vlaanderen³³ wordt het plangebied gekenmerkt door matig droge zandleembodems met textuur B-horizont (*Pcc*). Aan de westelijke lange zijde van het plangebied komen ook nog natte zandleembodems zonder profiel (*uLhp*) voor (Figuur 21).

De bodemerosiekaart³⁴ toont voor het plangebied een zeer lage staat van erosie (Figuur 22). Op de bodemgebruikkaart³⁵ wordt het plangebied ingekleurd als akkergrond (Figuur 23).

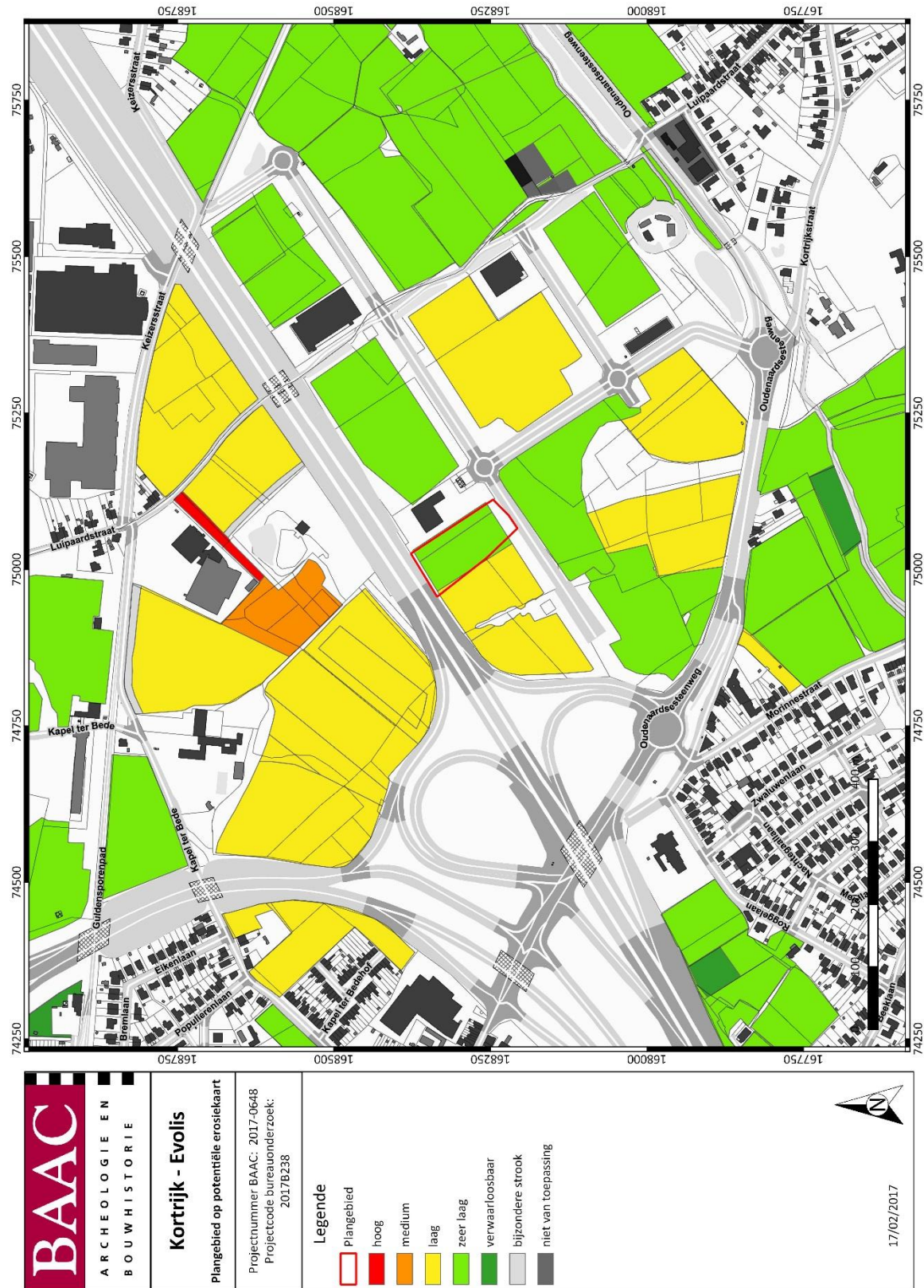
³³ AGIV 2017.

³⁴ AGIV 2017.

³⁵ AGIV 2017.

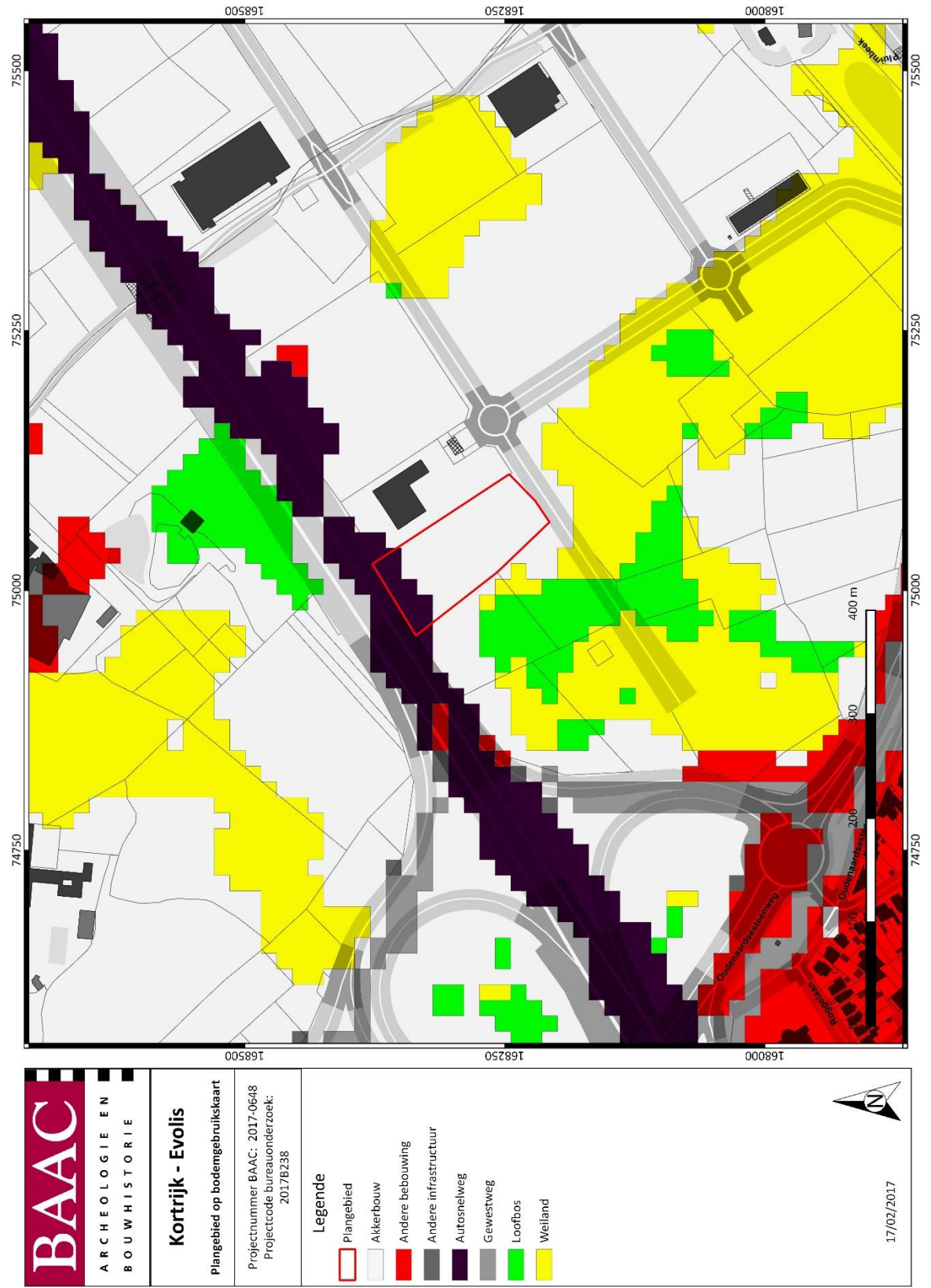

³⁶ AGIV 2017.

Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de bodmerosiekaart van Vlaanderen.³⁷

³⁷ AGIV 2017.

Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart.³⁸

³⁸ AGIV 2017.

1.3.2 Historisch kader

Geschiedenis

In de omgeving van Kortrijk dateren de oudste vondsten uit het Epipaleolithicum (9000 – 7000 voor Christus). Ze worden aangetroffen op de rand van een depressie ten noorden van de Gavermeerschen. Andere vondsten uit het Mesolithicum werden op de Pottelberg en in de wijk 't Hoge – slechts 400 m ten zuidoosten van het plangebied - gedaan. Het gaat om verschillende vondsten uit lithisch materiaal die werden gevonden op percelen ten zuiden van de Schaapsdreef (zie ook archeologisch kader). Tevens zijn vondsten bekend uit het laat-neolithicum, met name gepolijste bijlen. Dergelijke bijlen uit de bronstijd zijn aangetroffen dicht bij de Sint-Elooisdreef en in de Molenstraat. Bewoningssporen uit de ijzertijd zijn bekend op 't Hoge, op de Pottelberg, in de Hugo Verriestlaan, de Dokter Emiel Lauwersstraat en aan de Oudenaardsesteenweg.³⁹

In de Romeinse periode was de streek rond Kortrijk bewoond door de Menapiërs. De oudste vermelding dateert uit de 4de – 5de eeuw na Christus wanneer een melding wordt gedaan van een ruitereenheid de *Milites Cortoeacenses*. Mogelijk verwijst dit naar een persoon of zou het “plaats aan de bocht” betekenen. De vicus ontstaat namelijk op de plaats aan de Leie waar deze een bocht maakt. De heirbaan van Bavay over Doornik via Kortrijk naar Oudenburg kruist hier met de heirbaan die van Rijsel over de Grote Markt langs de Gentsesesteenweg richting Gent loopt. Vanaf 250 na Christus wordt de vicus gedeeltelijk verlaten onder invloed van de invallende Germanen.⁴⁰

In de vroege middeleeuwen ontstaat een soort administratief centrum van een gouw. In 847 schenkt Karel de Kale 30 ha aan de Sint-Amandsabdij te Kortrijk. Omstreeks 1000 wordt het graafschap Vlaanderen door Boudewijn IV verdeeld in kasselrijen. Eerst was Kortrijk nog afhankelijk van Doornik, maar het verwerft zijn onafhankelijke kasselrij in 1071.⁴¹ Rond deze perioden kregen steden steeds meer belang en genoten zij voorrechten. In 1190 wordt Kortrijk uit de kasselrij geheven en krijgt een eigen bestuur. Kortrijk won in de 13de eeuw aan belang door de opkomende lakenindustrie. De voortdurende conflicten tussen de Franse koning en Vlaanderen deden de economie in Kortrijk stagneren. Kortrijk werd door de Franse troepen bezet in de aanloop naar de Guldensporenslag. Er werd een dwangburcht op de grafelijke burcht gebouwd. Onder Filips de Stoute, hertog van Bourgondië, was er een periode van vrede. Nieuwe stadsmuren werden rondom Kortrijk opgetrokken. Echter in 1482 raakte Kortrijk opnieuw in een oorlog tegen de Fransen betrokken.⁴²

Ook in de 16de eeuw braken verschillende oorlogen uit. Dit resulteerde in de bouw van nieuwe versterkingen en een citadel. Uiteindelijk kwam de stad in handen van de Oosterijkers.⁴³ In de late 17de eeuw en de eerste helft van de 18de eeuw maakte Kortrijk deel uit van een van de vestingsteden van de Nederlandse vestingsbarrière in de Zuidelijke Nederlanden. In de 19de eeuw werd, onder leiding van Koning Willem I, in 1820 het Verdrag van Kortrijk getekend. Met dit verdrag werd de grens tussen het huidige België en Frankrijk vastgelegd. In de Eerste Wereldoorlog richtten bombardementen veel schade aan in Kortrijk. Op zijn beurt deed de Tweede Wereldoorlog hetzelfde. Kortrijk kon zich echter herstellen tot de stad die het nu is.⁴⁴

³⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, ID 121715.

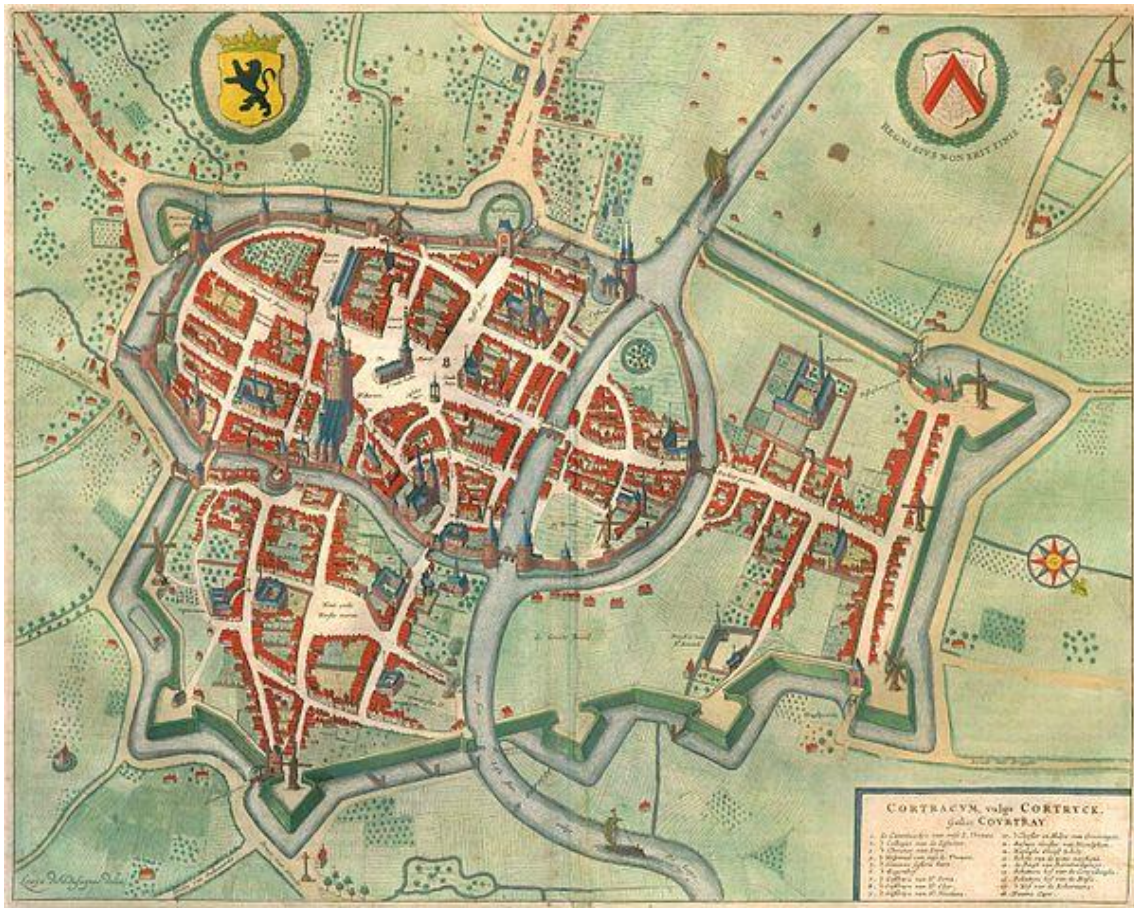
⁴⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, ID 121715.

⁴¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, ID 121715.

⁴² Kortrijk 2017.

⁴³ Kortrijk 2017.

⁴⁴ Kortrijk 2017.

Figuur 24: Kaart van Antonius Sanderus uit 1649 met de uitbreiding van de stadsversterking.⁴⁵

Historische kaarten

Een andere belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd, zijn enkele historische kaarten geraadpleegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten in het algemeen pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Het historisch kaartmateriaal geeft een beeld van hoe (eventuele) bebouwing evolueerde door de eeuwen heen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op de kaarten geen garantie dat er geen bebouwing geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven, en was er geen of weinig aandacht voor de “gewone bewoning”/burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Er zijn reeds oudere kaarten voor Kortrijk bekend, maar aangezien het plangebied buiten de historische omwalling ligt, werden deze niet verder bestudeerd.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de

⁴⁵ Novum_Ac_Magnum_Theatrum_Urbium_Belgicae - Amsterdam, J. Blaeu, 1649.

Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.⁴⁶ De Ferrariskaart (Figuur 25) is een goede bron om informatie in te winnen over het landgebruik in het verleden.

Het gebied binnen het onderzoeksterrein wordt aangegeven als een perceel bestaande uit veld- en akkergronden. Dwars doorheen het plangebied loopt een haag. Ten noorden van het plangebied is een weg afgebeeld. Deze weg is niet meer aanwezig in het huidige wegennet. Rondom het plangebied bevinden zich verschillende, al dan niet omgepolderde, hoeves.

Een andere bron zijn de Vandermaelenkaarten, die zijn gemaakt door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) 'Carte topographique de la Belgique' is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.⁴⁷ Net zoals de Ferrariskaart geeft de Vandermaelenkaart informatie over het landgebruik in het verleden. De situatie op de Vandermaelenkaart is geheel anders. Het plangebied wordt op de flank van een hoger gelegen heuvel in het landschap afgebeeld (deze heuvel was ook op de DHM-kaart te zien). Het plangebied wordt in het oosten en het zuiden begrensd door een strak stratenplan. De verscheidene sites met walgracht zijn ook op deze kaart in de omgeving van het plangebied weergegeven (Figuur 26).

Om informatie in te winnen over de percelering van het plangebied in het verleden, met name de indeling, vorm, grootte en lengte-breedte verhouding, werden de historische Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart geraadpleegd. De situatie op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Figuur 27) is identiek als die op de Popp-kaart (Figuur 28) uit de 2de helft 19de eeuw (1842-1879). De perceelsindeling blijft op de beide kaarten identiek en maar is niet vergelijkbaar met de hedendaagse percelering. Het plangebied snijdt twee verschillende grote percelen aan. Het strakke wegennet, met loodrecht op elkaar aansluitende wegen, is ook hier op beide waarneembaar.

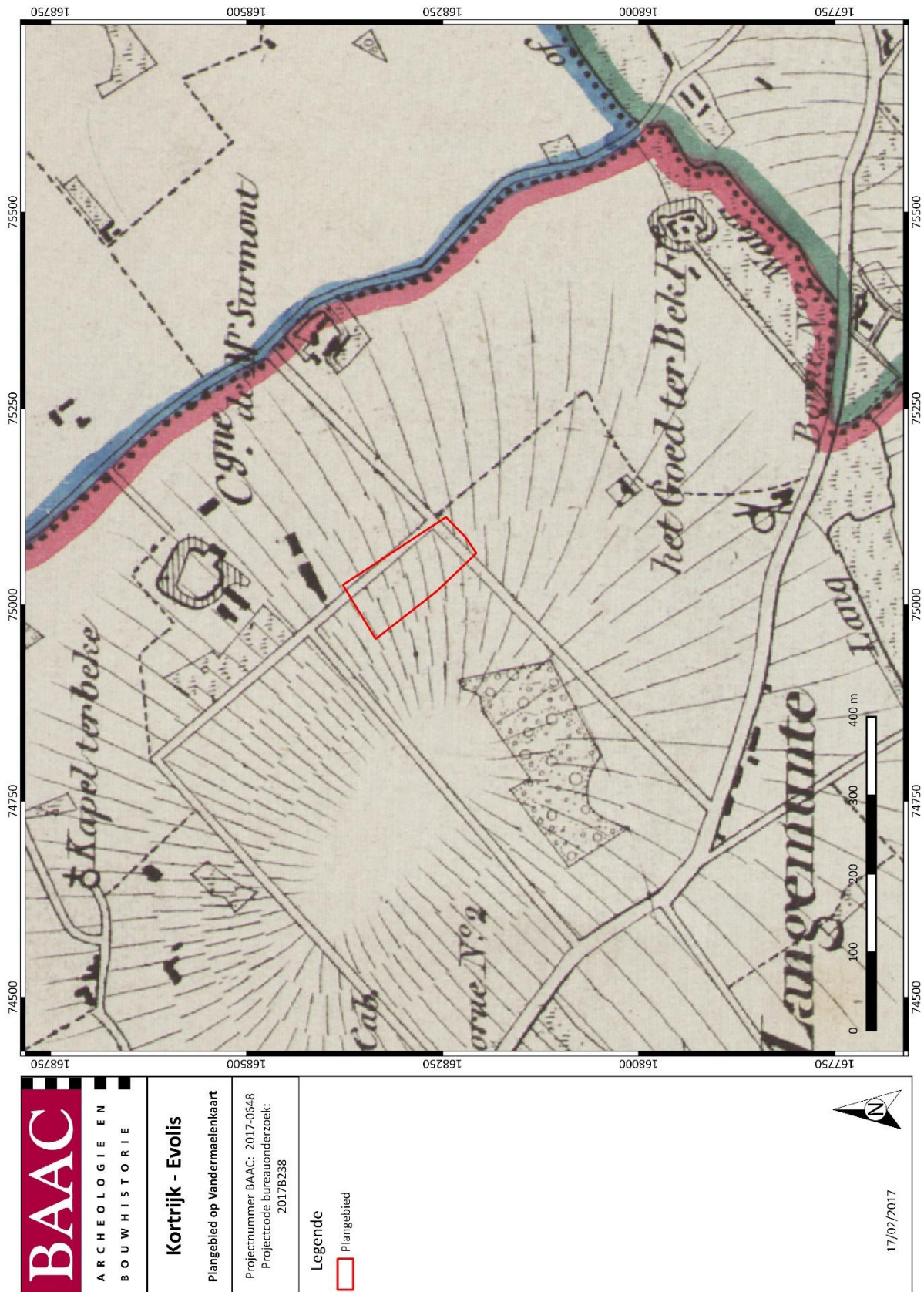
⁴⁶ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html

⁴⁷ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>

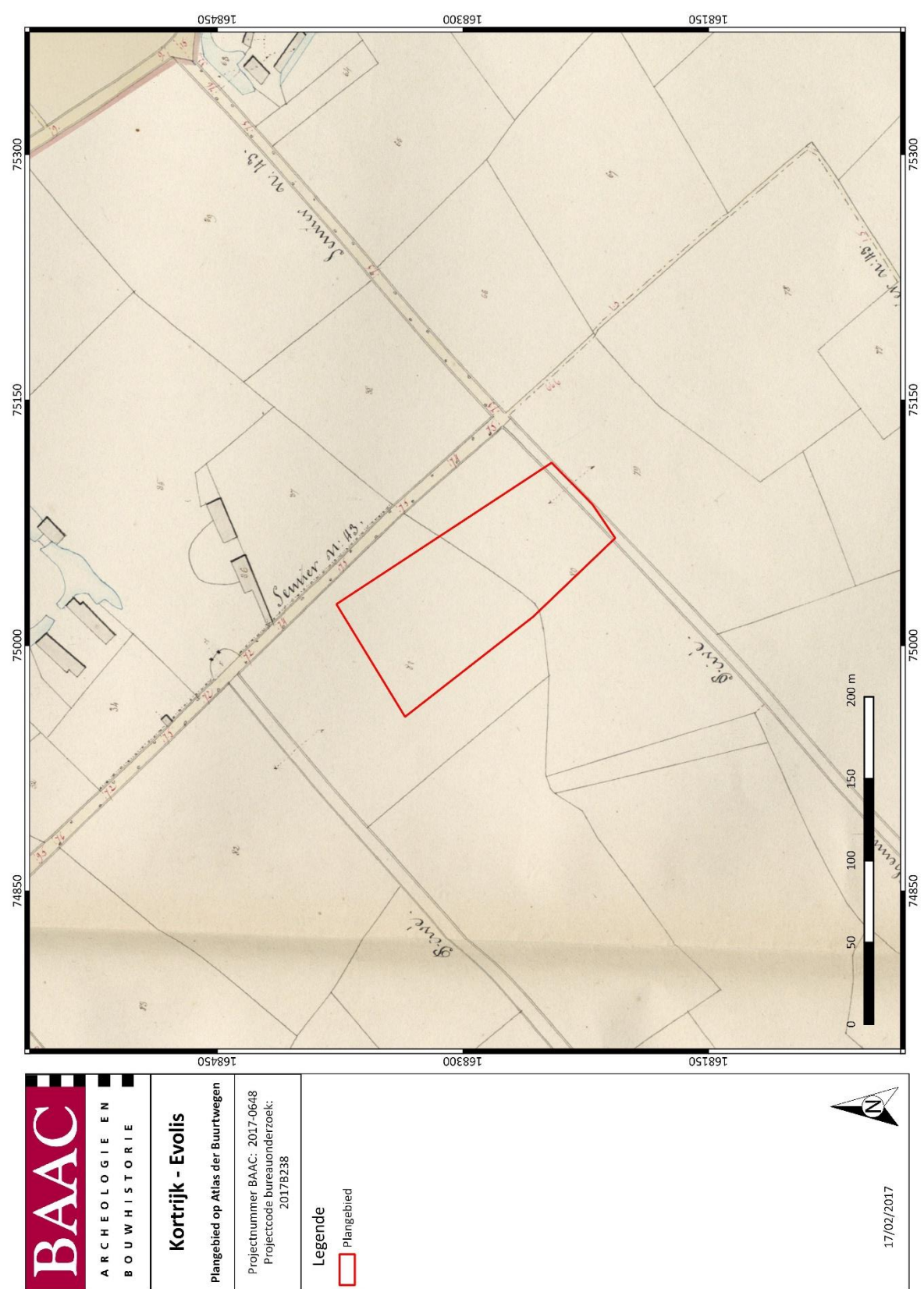
Figuur 25: Situering projectgebied op de kaart van Ferraris (1777).⁴⁸

⁴⁸ AGIV 2017.

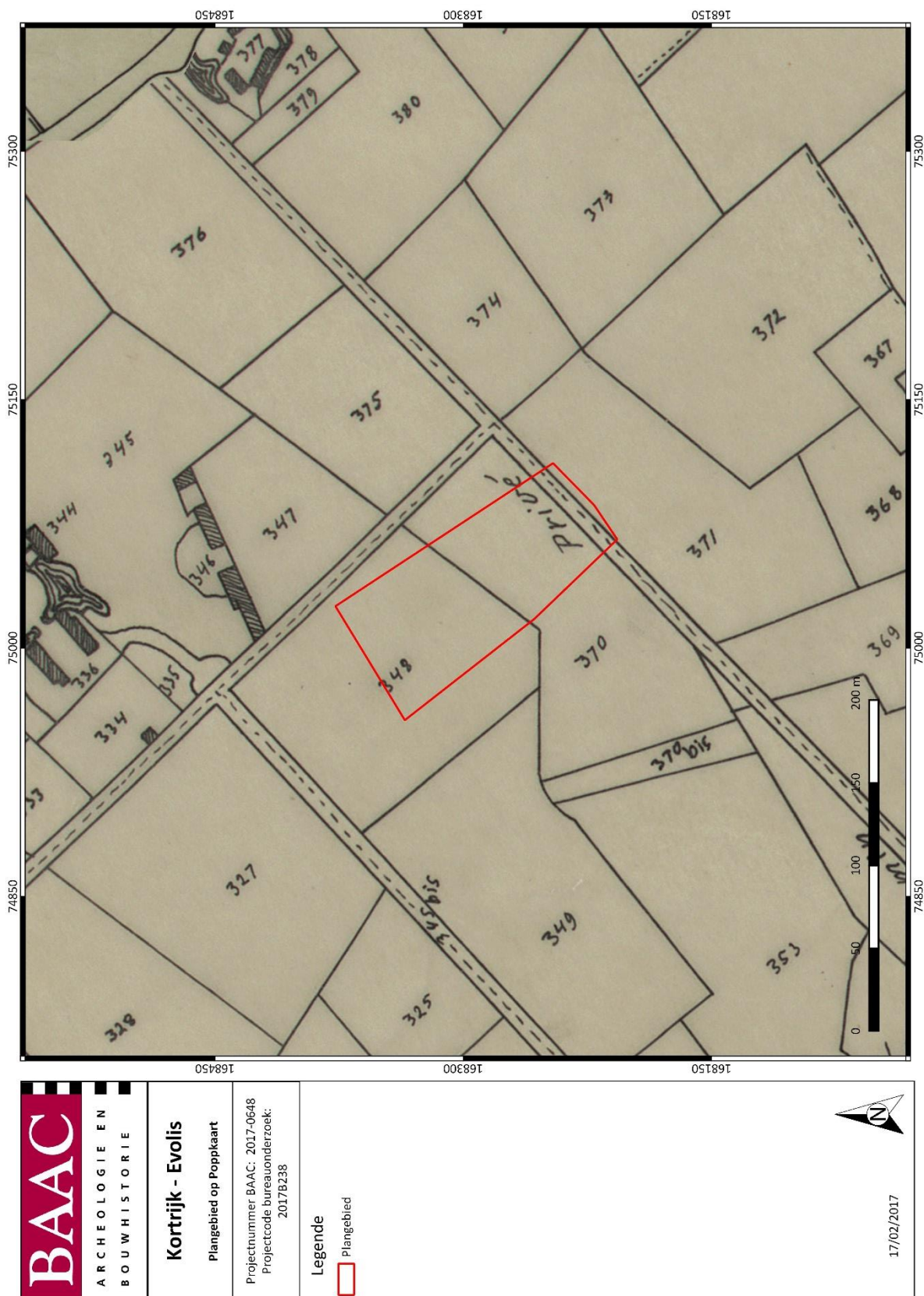
Figuur 26: Situering projectgebied op de Vandermaelenkaart (1846-1854).⁴⁹

⁴⁹ AGIV 2017.

Figuur 27: Situering projectgebied op de Atlas de Buurtwegen (ca. 1840).⁵⁰

⁵⁰ AGIV 2017.

Figuur 28: Situering projectgebied op de Poppkaart (1842-1879).⁵¹

⁵¹ AGIV 2017.

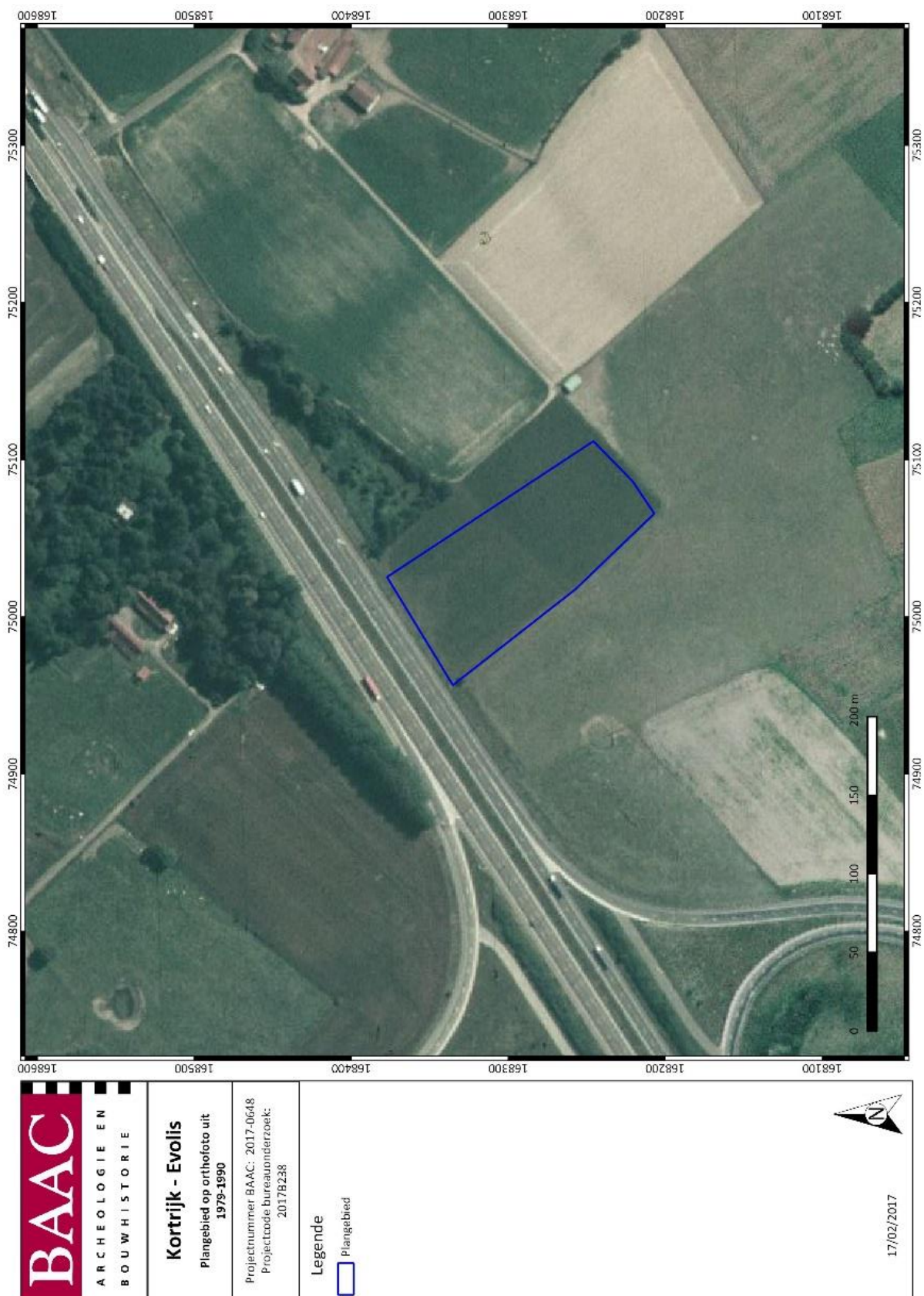
Orthografische kaarten

Aan de hand van orthofoto's kan worden bestudeerd hoe het plangebied in de laatste eeuwen is ingericht. Op oude orthofoto's is tot op heden geen bebouwing geattesteerd binnen het plangebied (Figuur 30, Figuur 31, Figuur 32, Figuur 33, Figuur 34 en Figuur 35). Duidelijk is te zien dat het plangebied, net ten oosten van het onderzoeksgebied, zich stilaan ontwikkelt. Grootse werken zijn te zien vanaf de orthofoto uit 2008-2011. De wegenis van de Evolissite wordt dan ingericht. Dit gaat gepaard met bodemingrepen op zowel de westelijke als de oostelijke percelen (zie Figuur 33). Het plangebied blijft echter gevrijwaard van deze ingrepen.

Figuur 29: Situering plangebied op de orthofoto uit 1971.⁵²

⁵² AGIV 2017.

Figuur 30: Situering plangebied op de orthofoto uit 1979-1990.⁵³

⁵³ AGIV 2017.

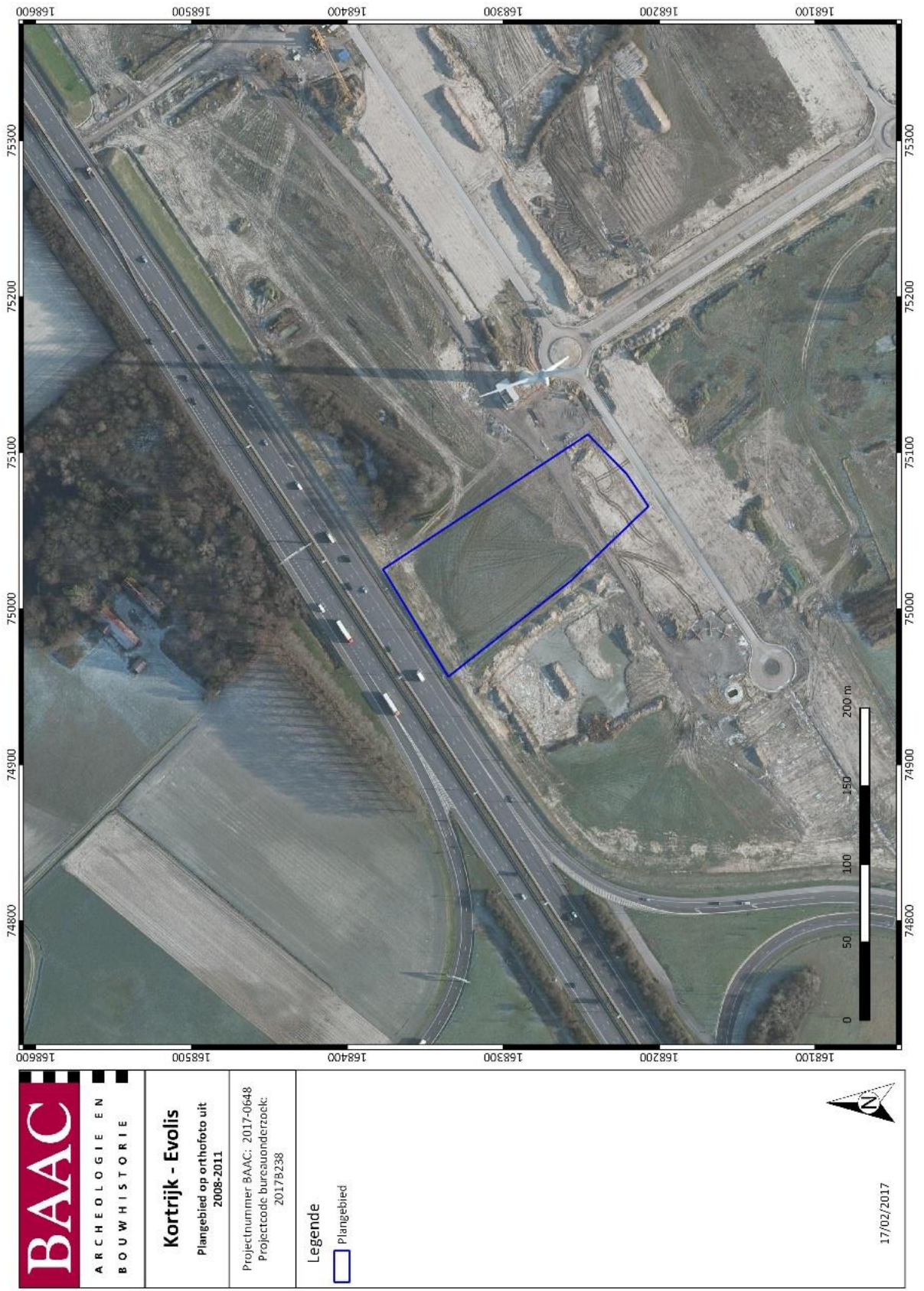
Figuur 31: Situering plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.⁵⁴

⁵⁴ AGIV 2017.

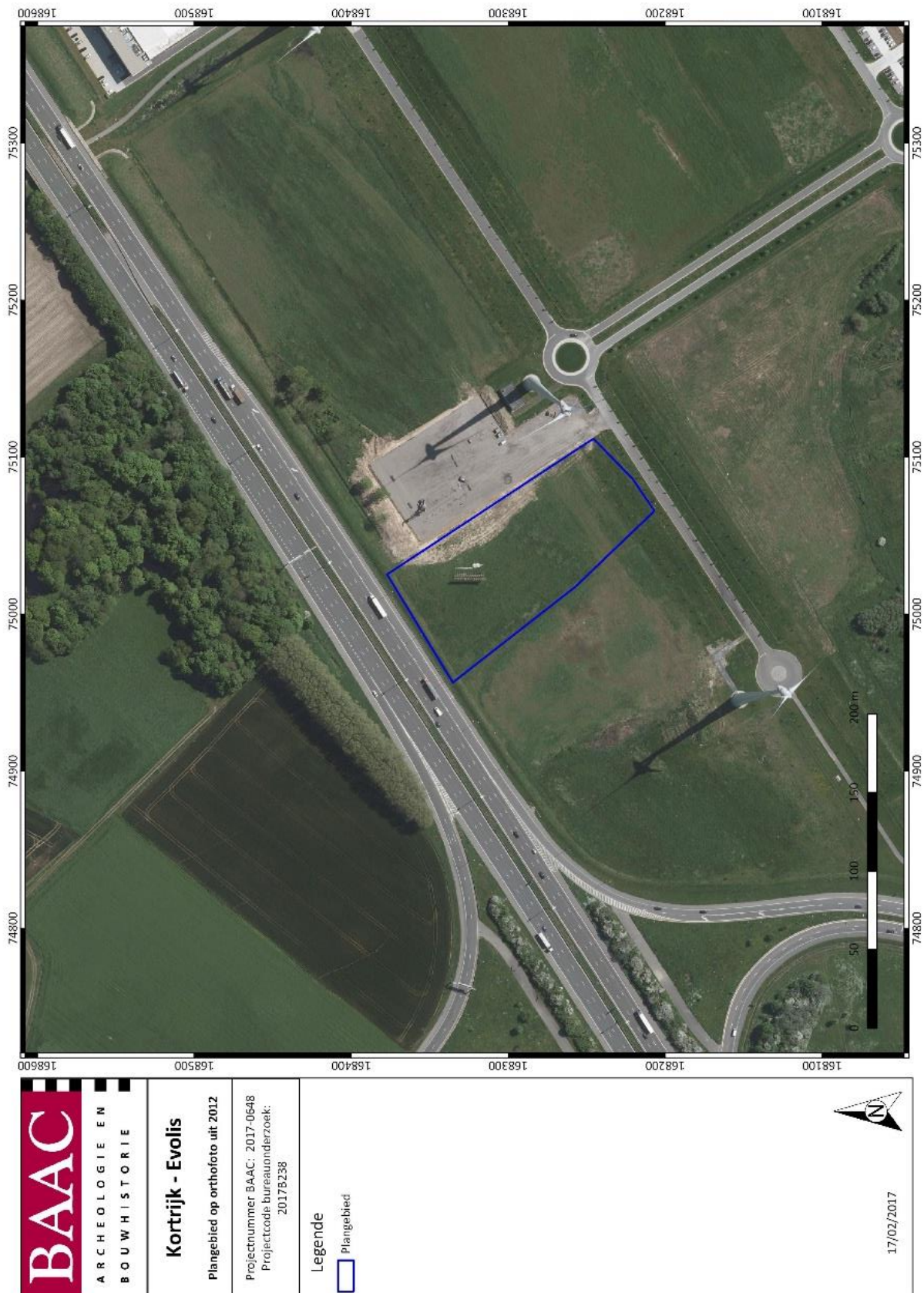
Figuur 32: Situering plangebied op de orthofoto uit 2005-2007.⁵⁵

⁵⁵ AGIV 2017.

Figuur 33: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2008-2011.⁵⁶

⁵⁶ AGIV 2017.

Figuur 34: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2012.⁵⁷

⁵⁷ AGIV 2017.

Figuur 35: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2016.⁵⁸

⁵⁸ AGIV 2017.

1.3.3 Archeologisch kader

Centraal Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Rondom het projectgebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Figuur 36 en Tabel 2).⁵⁹

Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁶⁰

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
74903	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.
74906	GOED TER LINDEN: SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁶¹
208299	GREPPELS UIT DE METAALTIJDEN, GREPPELS EN KUILEN UIT DE HOGE MIDDELEEUWEN EN KUILEN EN GREPPELS UIT DE NIEUWE TIJD. ⁶²
74901	HOEVE SOUBRY: SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁶³
72976	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.
74912	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.
71099	WATERPUT UIT DE ROMEINSE PERIODE.
74913	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.
74911	SITE MET WALGRACHT. ⁶⁴
74910	TE CORAELE GOED: SITE MET WAGRACHT. ⁶⁵
77109	EVOLIS ZONE III: RONDE STRUCTUUR UIT DE IJZERTIJD, NEDERZETTING UIT DE ROMEINSE

⁵⁹ CAI 2017

⁶⁰ CAI 2017

⁶¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 59927.

⁶² Reyns e.a. 2014.

⁶³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 59994.

⁶⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 59797.

⁶⁵ De Logi e.a. 2009.

	PERIODE, GRACHTEN UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁶⁶
77107	EVOLIS ZONE I: NEDERZETTING, CULTUSPLAATS, LANDWEG EN EEN VLAKGRAF UIT DE IJZERTIJD. EEN HOEVE, GEBOUWEN EN EEN SPIEKER UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁶⁷
77108	EVOLIS ZONE II: KUIL EN WEG UIT DE IJZERTIJD, GRACHTEN EN SPIEKER UIT DE ROMEINSE PERIODE, GRACHTEN UIT DE VROEGE MIDDELEEUWEN, GRACHTEN EN SPIEKER UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁶⁸
74902	GOED TE CATTEBEKE: SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.
72978	SITE MET WALGRACHT.
72977	HOEVE 'T LANG WATER: SITE MET WALGRACHT. ⁶⁹
74568	SITE MET WALGRACHT UIT DE 18 ^{DE} EEUW. ⁷⁰
74567	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN. ⁷¹
163414	NEDERZETTING UIT ROMEINSE PERIODE, GREPPELS UIT DE NIEUWE TIJD. ⁷²
74566	SITE MET WALGRACHT UIT DE LATE MIDDELEEUWEN.

⁶⁶ De Logi e.a. 2009.

⁶⁷ De Logi e.a. 2009.

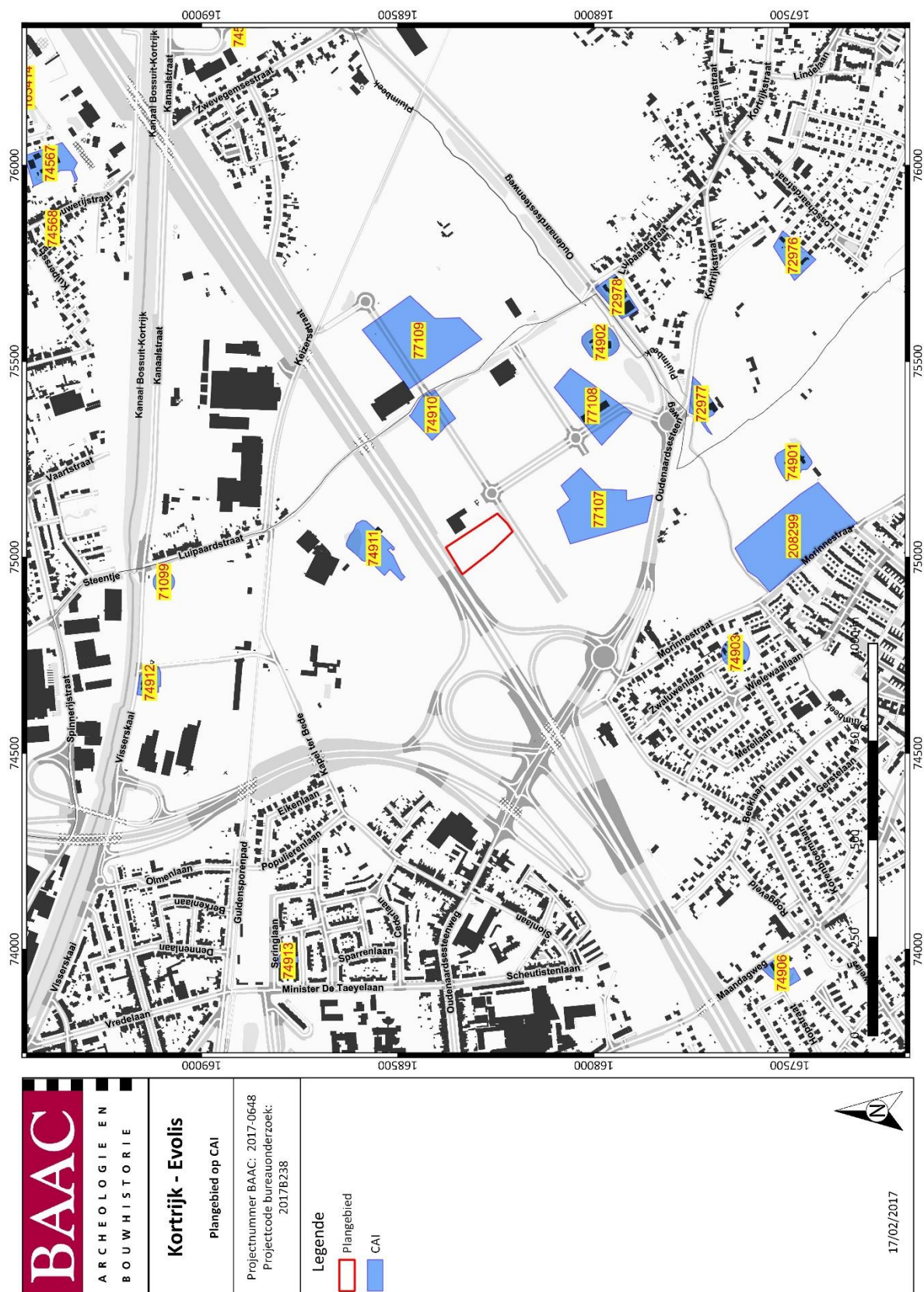
⁶⁸ De Logi e.a. 2009.

⁶⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 80934.

⁷⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 205015.

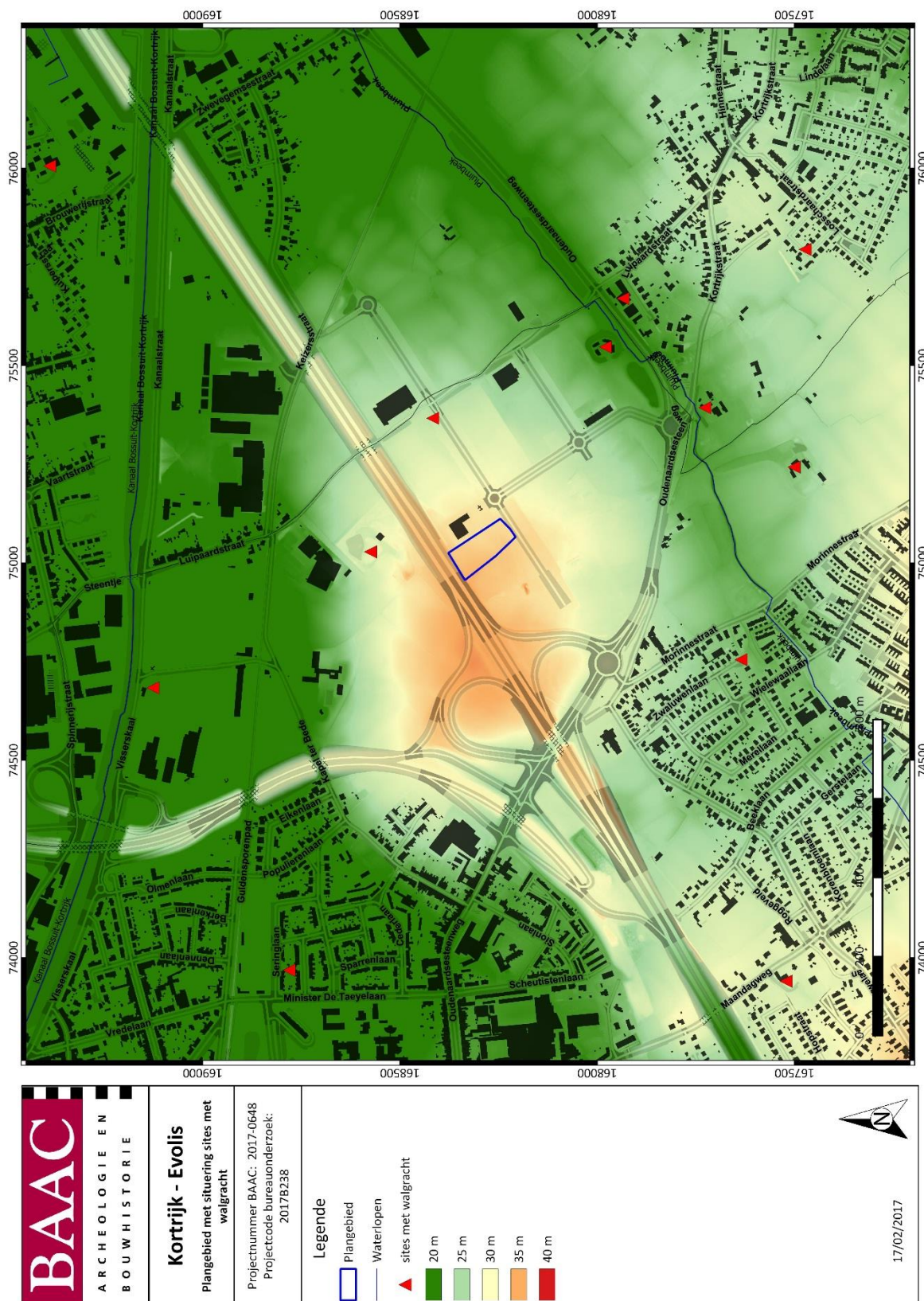
⁷¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2017, dibe 205244.

⁷² Reyns e.a. 2013.

Figuur 36: Plangebied met omliggende waarden aangeduid op de CAI.⁷³

⁷³ CAI 2017.

Figuur 37: Situering sites met walgracht in de buurt van het plangebied.⁷⁴

⁷⁴ AGIV 2017.

Naast de sporen en vondsten op de *Evolissite*, die dateren uit de ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen, en de Romeinse nederzetting aan de *Stasegem-Steenbrugstraat* zijn de overige CAI-meldingen voornamelijk sites met walgracht. De dichtstbijzijnde sites met walgracht zijn terug te vinden te *Kortrijk - Goed ter Brede* (CAI 74911), *Kortrijk te Coraele Goed* (CAI 74910), *Kortrijk – Goed te Cattebeke* (CAI 74902) en aan de *Luipaardstraat te Zwevegem* (CAI 72978). Al deze sites dateren uit de late middeleeuwen.

Archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied

In de nabije omgeving van het plangebied werd reeds op verscheidene terreinen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

Het plangebied grenst aan het in 2007 recent onderzocht *Deltapark* (Evolissite). Voorafgaand aan dit onderzoek werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd over 48 ha. Zowel het proefsleuvenonderzoek als de archeologische opgraving werd door Monument Vandekerckhove uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek werd niet op de volledige Evolissite uitgevoerd. Het Agentschap Onroerend Erfgoed maakte op basis van uitgevoerde milieuhygiënische boringen reeds een selectie. Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden dan 3 zones geselecteerd voor een archeologische opgraving. Uit de overgangperiode van de late ijzertijd en de vroeg Romeinse periode werden resten van een landweg, een landelijk heiligdom en twee grote enclosures en enkele sporen gevonden. Uit de midden Romeinse periode werden nederzettingssporen gevonden van een omheinde site met poel, waterput en enkele gebouwtjes. Uit de middeleeuwse periode werd een Karolingische gracht en laat middeleeuwse bewoning geattesteerd. Het gaat om een enclos met binnenin twee gebouwen.⁷⁵

Slechts 600 m ten zuiden van het plangebied werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd te *Kortrijk-Morinnenstraat*. Hier werden door Monument Vandekerckhove in 2015 gebouwen en een enclos uit de ijzertijd, een gebouw uit de volle middeleeuwen en enkele ontginningskuilen onderzocht.⁷⁶

Langs de *President Kennedylaan* in Kortrijk werd in 2005 een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Eerder waren daar tijdens veldprospecties al verscheidene losse vondsten gedaan.⁷⁷ Tijdens de opgraving werden sporen en vondsten van bewoning uit de volle middeleeuwen en sporen van bewoning uit de ijzertijd gevonden.⁷⁸

In de herfst van 2012 werd een prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd (BAAC Vlaanderen) te *Kortrijk-Manpadstraat* (Barco). Tijdens deze prospectie werden op de hogere delen van het terrein verscheidene nederzettingssporen uit de Romeinse periode aangetroffen. Het ging onder meer om minstens één gebouwplattegrond, kuilen, waterputten en begravingen. Aan de hand van het vondstmateriaal werd een datering tussen de tweede helft van de 2de eeuw en de eerste helft van de 3de eeuw vermoed. Hoewel hier duidelijk een Romeinse nederzetting werd aangesneden, adviseerde het Agentschap Onroerend Erfgoed hier geen verder archeologisch onderzoek.⁷⁹ De site bevindt zich slechts 500 m ten zuiden van het onderzoeksgebied.

In 2015 werd een vlakdekkend archeologisch onderzoek uitgevoerd (BAAC Vlaanderen)-zo'n 2 km ten zuidwesten van het onderzoeksterrein- aan de *Schaapsdreef* in Kortrijk. Tijdens eerdere veldprospecties waren hier tevens vondstconcentraties lithisch materiaal uit het neolithicum

⁷⁵ De Logi e.a.. 2008.

⁷⁶ Mondelinge communicatie met Thomas Apers.

⁷⁷ CAI 73682.

⁷⁸ Van Houte e.a. 2006.

⁷⁹ De Cleer & Janssens 2012.

gevonden.⁸⁰ Tijdens dit onderzoek werden onder andere een grafcirkel uit het finaal-neolithicum en woonerven uit de late ijzertijd / vroeg Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. Erg opvallend was een grote ovenstructuur, die nog niet sluitend gedateerd kon worden. Deze oven bevatte mogelijk Michelsbergaardewerk, hetgeen de structuur in het neolithicum zou dateren. Deze datering is echter nog hypothetisch.⁸¹

Figuur 38: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.⁸²

In 2015 voerde BAAC Vlaanderen een grootschalig archeologisch onderzoek uit op de site te *Zwevegem–Losschaert*. Deze site bevindt zich slechts 900 m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. De 12 ha grote opgraving leverde bewonings- en funeraire sporen uit de Romeinse periode op, mogelijk bewoningsporen uit de vroege middeleeuwen, een nederzetting uit de middeleeuwen en resten van een loopgraaf en bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog op.⁸³

Tijdens de archeologische prospectie *Zwevegem–Stedestraat* in 2016 door BAAC Vlaanderen werd een terrein van 14.500m² onderzocht. Het onderzoek leverde slechts bijzonder magere resultaten op. Slechts enkele sporen werden aangetroffen, o.a. perceelgreppels, een enkele paalkuil en enkele grotere kuilen. Het enige noemenswaardige spoor was een vrij ondiepe waterkuil aan de rand van het onderzoeksterrein. Deze kuil bevatte geen dateerbare vondstcollectie en kon niet binnen een ruimere occupatiefase gekaderd worden. Meer dan waarschijnlijk deed de kuil dienst als waterkuil voor vee en kaderde het ook binnen de rurale ontginning van het landschap en niet binnen de bewoning van het

⁸⁰ CAI 76532.

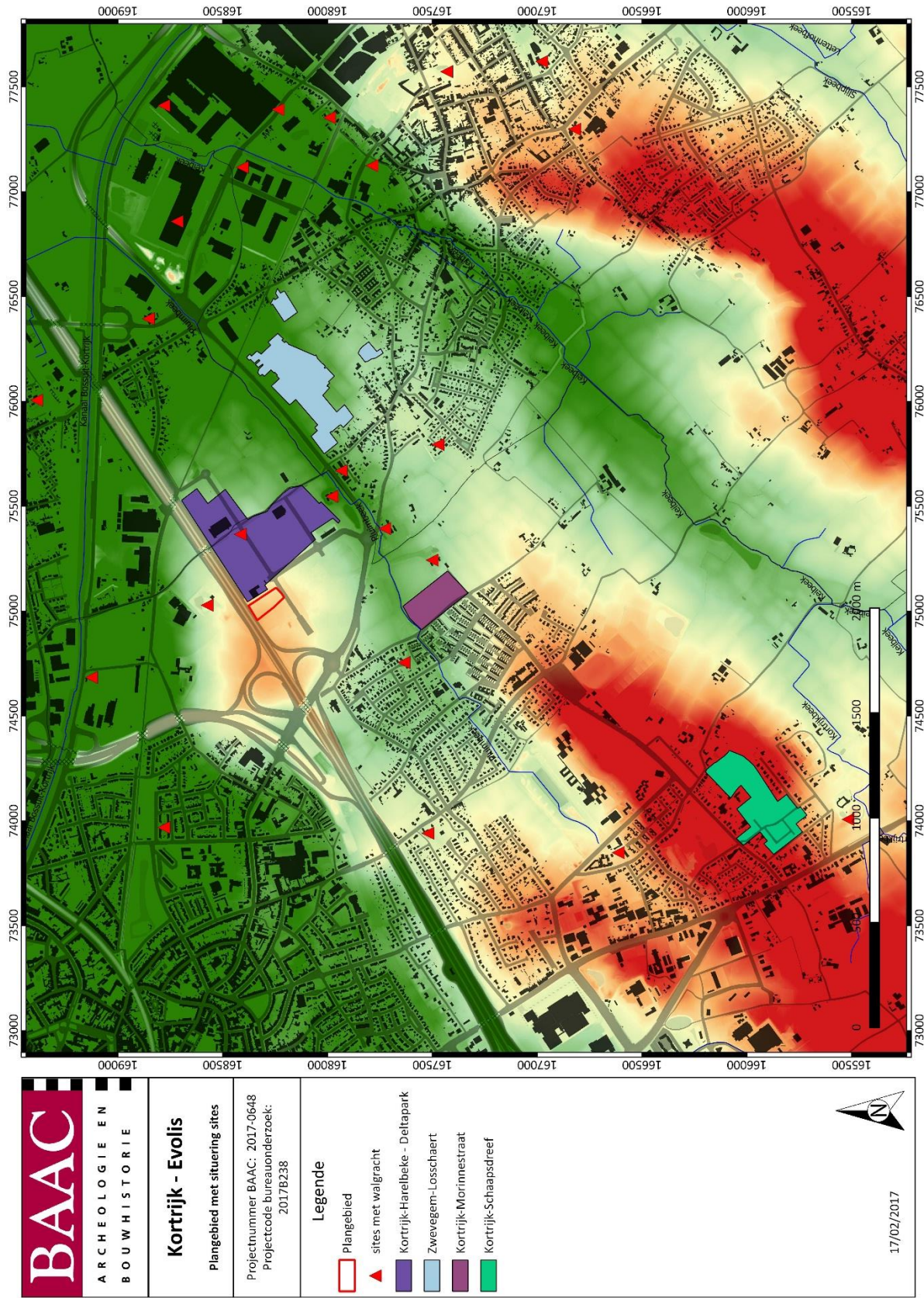
⁸¹ Baeyens & Pawelczak 2015, 22-43.

⁸² Baeyens & Pawelczak 2015, 40, Fig.26.

⁸³ Hertoghs & Bakx *in voorbereiding*.

landschap. Op basis van het ontbreken aan relevante archeologische sporen, werd er voor het plangebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.⁸⁴

⁸⁴ Van der Dooren & Demoen 2016.

Figuur 39: Overzicht van sites en hun perioden in de buurt van het plangebied.⁸⁵

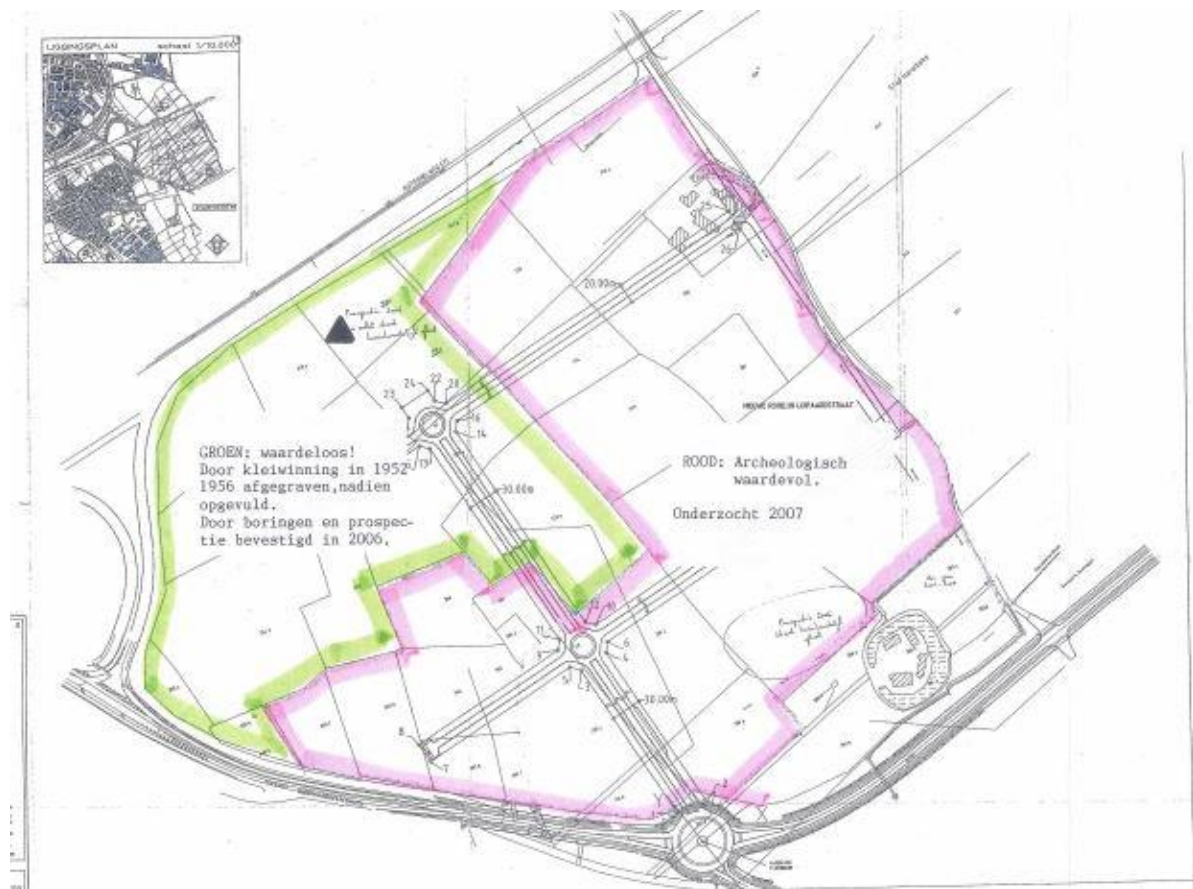
⁸⁵ AGIV 2017.

1.3.4 Verstoringen

Kleiwinningskuilen

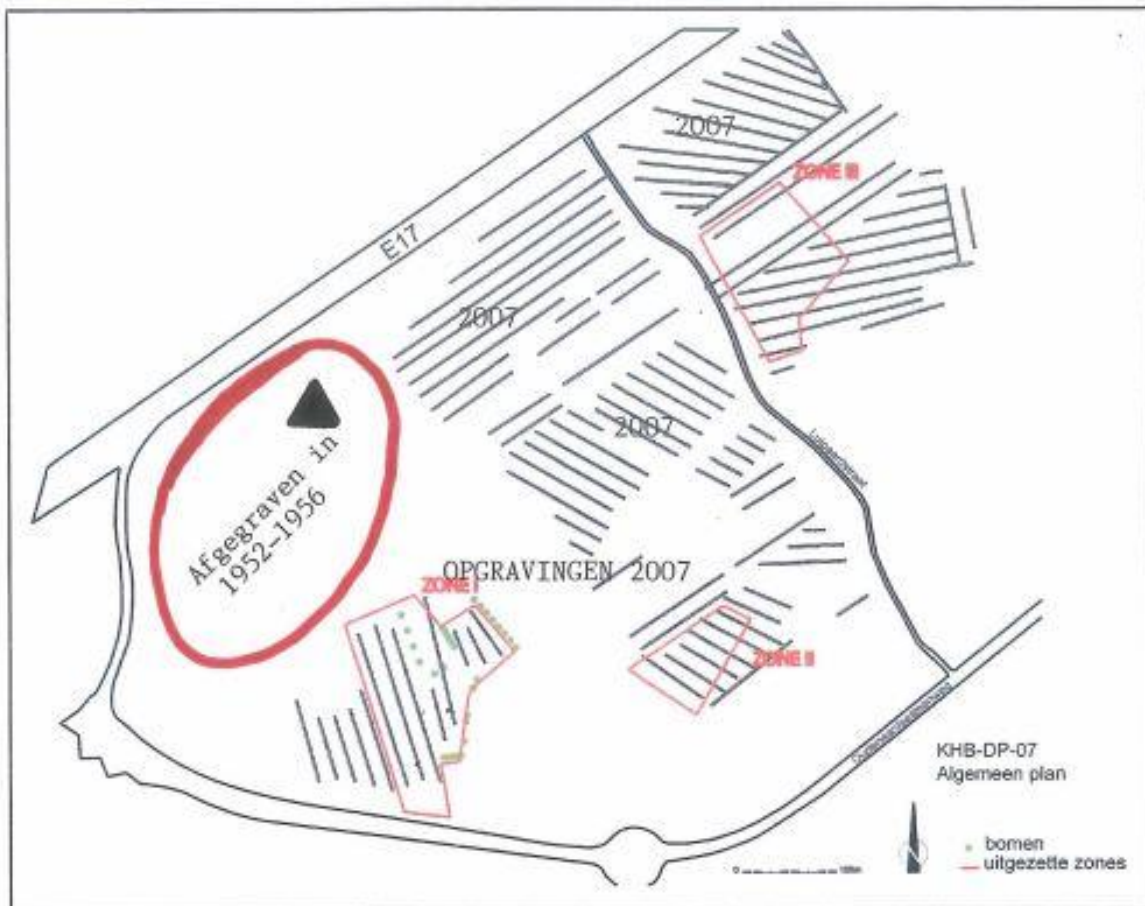
A) Advies van Ph. Despriet

Ph. Despriet, van de vereniging Archeologie Zuid-West Vlaanderen, leverde via de opdrachtgever een advies met betrekking tot het plangebied. Volgens dit document zouden er zich, ter hoogte van het plangebied in 1952-1956 veelvuldige afgravingen zijn gebeurd in het kader van kleiwinning voor een nabij gelegen pottenbakkerij. Hierbij wordt gesuggereerd dat er voor het plangebied dus een lage archeologische waarde kan vooropgesteld worden. De boringen uit 2006 door NV ABO in opdracht van Leiedal, zijn aangehaald als bewijs voor deze stelling. Na afgraving zouden deze kleiwinningskuilen opnieuw zijn opgevuld met huishoudelijk afval.

Figuur 40: Advieskaart uit bundel Ph. Despriet, locatie plangebied zie driehoek.⁸⁶

⁸⁶ Uit adviesbundel van Ph. Despriet, aangeleverd door opdrachtgever.

Figuur 41: Proefsleuvenonderzoek en geselecteerde zones archeologisch onderzoek met aanduiding door Ph. Despriet van afgegraven zone, locatie plangebied zie driehoek.⁸⁷

B) Milieuhygiënische boringen

Leiedal bezorgde de boorstaten van een ander uitgevoerd milieuhygiënisch booronderzoek uit 1997 door Studiebureau Mestdagh NV.

Aardkundige Nick Krekelbergh heeft deze boorstaten zorgvuldig geanalyseerd. Uit deze analyse blijken de volgende vaststellingen.

Opvallend is dat het terrein op de bodemkaart *niet* is aangemerkt als een vergraven of opgehoogd terrein. Het plangebied is grotendeels gekarteerd als een Pcc-bodem, grenzend aan een uLhp-bodem net ten zuidwesten ervan. De Pcc-bodem is een matig droge licht-zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur-B-horizont. De uLhp-bodem is een natte zandleembodem zonder profiel, met klei op geringe diepte (minder dan 75 cm). Opvallend is dat de terreinen ten zuiden van het plangebied, die tijdens het oriënterend onderzoek uit 1997 ook als afgegraven werden aangemerkt, maar in dit geval aangevuld met aarde en huisvuil uit Kortrijk, wél als opgehoogd terrein zijn gekarteerd op de bodemkaart. Dit staat in contrast met het plangebied, waar een gedegradeerd, maar niettemin gedeeltelijk intact bodemprofiel nog aanwezig zou zijn.

Het plangebied ligt op de grens van twee kaartbladen. Het kaartblad Harelbeke 083E, waarop het plangebied is gelegen, is verschenen in 1975.⁸⁸ Het kaartblad 079E Zwevegem net ten zuiden daarvan,

⁸⁷ Uit adviesbundel van Ph. Despriet, aangeleverd door opdrachtgever.

⁸⁸ Ameryckx & Sys 1975.

waarop de opgehoogde terreinen zijn gekarteerd, is verschenen in 1976.⁸⁹ De bodemkaart is gemaakt op basis van een grid van twee boringen per hectare, waarbij om de 75 m een boring werd gezet. Het is dus opmerkelijk dat een dergelijk groot terrein, dat in z'n geheel zou zijn afgegraven, niet als zodanig door de bodemkarteerders werd opgemerkt terwijl dit ten zuiden van het plangebied wel het geval was. Dit doet vermoeden dat er minstens een mogelijkheid bestaat dat bepaalde delen ervan alsnog onverstoord zijn. De boringen ten behoeve van de bodemkartering werden in de omgeving van Harelbeke gezet in het najaar van 1967 (voor beide kaartbladen in het algemeen in het midden en de tweede helft van de jaren '60 van de vorige eeuw), dit is dus ruim tien jaar na het afsluiten van de kleiwinning.⁹⁰

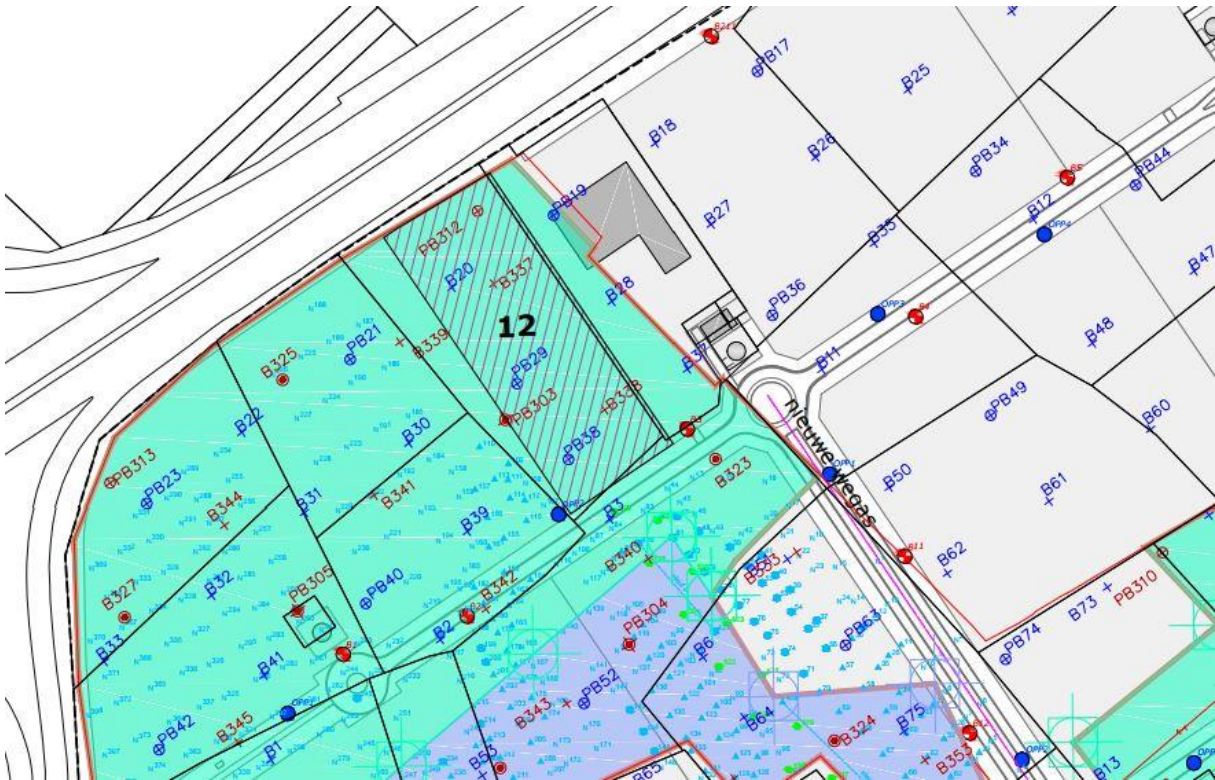
De boringen van Studiebureau Mestdagh NV laten niet toe om ondubbelzinnig uitspraken te doen over het al dan niet verstoorde karakter van de ondergrond, tot op een niveau waarop geen archeologie meer aanwezig kan zijn. In PB 29 werd een overschrijding van de norm voor Cadmium geregistreerd op een diepte van meer dan 4 m -mv. Cadmiumsulfide kan echter, in reactie met bepaalde zuren, omgezet worden in het sterk oplosbare cadmiumchloride en via de hydrologische cyclus neerwaarts zijn getransporteerd. Het booronderzoek geeft ook aan dat de zware metalen met name in het grondwater aanwezig zijn. Dit geeft wel aan dat er vervuiling heeft plaatsgevonden in de omgeving van het plangebied, maar dit hoeft niet per sé te impliceren dat er ook afgravingen zijn geweest.

De boorbeschrijvingen zelf geven slechts een beperkt overzicht van de aanwezige lithologie en bevatten geen gegevens over het aanwezige (of afwezige) bodemprofiel. In de beschrijvingen van de boringen die gezet zijn binnen het plangebied zelf (PB303, PB312, PB337 en PB338) zijn geen bijmengingen aangegeven zoals puin en baksteen, die zouden kunnen wijzen op het verstoorde karakter van deze lagen. In andere boringen buiten het plangebied is dit wel het geval (bijvoorbeeld PB314). Twee boringen (PB337 en 338) zijn te ondiep om uitspraken te kunnen doen over eventuele verstoringen. De overige twee boringen kennen een dik leempakket dat in principe *in situ* zou kunnen zijn, maar dat valt op grond van de boringen niet met zekerheid te zeggen (enkel lithologie en kleur werden beschreven).

Er zijn dus bronnen die een verstoring aangeven binnen het plangebied, maar ook bronnen die dit tegenspreken. Uit de aangeleverde boorgegevens valt de verstoring niet ondubbelzinnig af te leiden. Teneinde de te verwachten verstoring daadwerkelijk te verifiëren, zullen enkele controleboringen noodzakelijk zijn om dit ook objectief aan te kunnen tonen.

⁸⁹ Hubert & Honnay 1976.

⁹⁰ Van Ranst 2006.

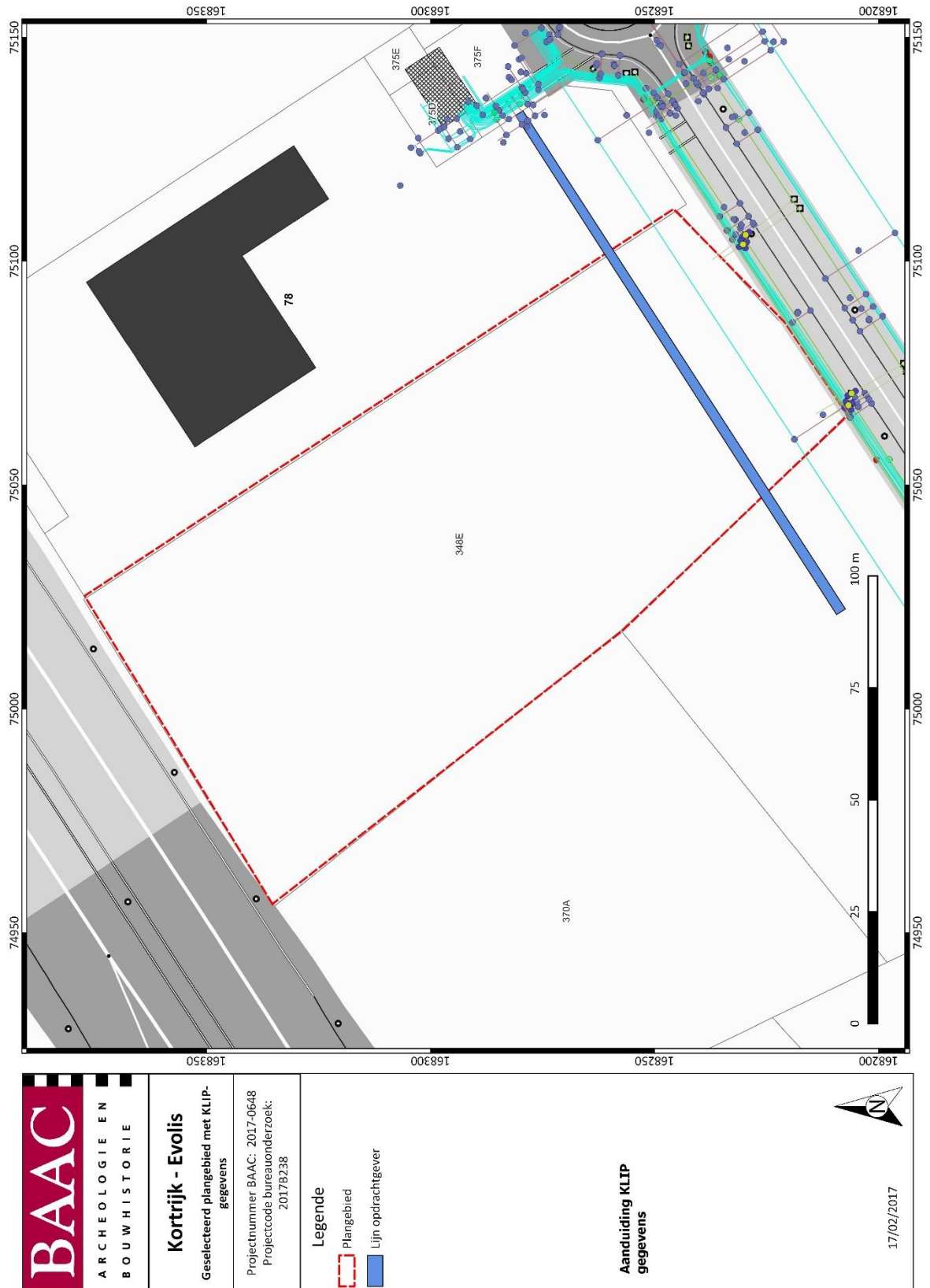

Figuur 42: Detail van boorpuntenkaart met aanduiding van plangebied (gearceerd).⁹¹

C) Leidingen en kabels

Binnen het plangebied bevinden zich volgens de KLIP-melding enkele kabels of leidingen in het zuidelijk deel van het plangebied. Daarnaast werd door de opdrachtgever aangegeven dat er reeds verscheidene ingrepen hebben plaatsgevonden in de parkeerzone (plaatsen bomen, verlichtingspalen en voedingskabels) in het zuidelijk deel van het plangebied. Er kan dus worden vanuit gegaan dat deze zone reeds verstoord is (Figuur 43).

⁹¹ Aangeleverd door Leiedal.

Figuur 43: Aanwezige verstoringen van leidingen en kabels binnen het plangebied.⁹²

⁹² AGIV 2017.

1.3.5 Visuele terreininspectie en controleboringen

1.3.5.1 Terreinsituatie

Het terrein is onbebouwd en onverhard, en bestaat volledig uit grasland (Figuur 44). De enige variatie in de bodembezetting bestaat uit een aangeplante rij jonge bomen, die in de zuidelijke helft van het plangebied op regelmatige afstand van elkaar staan. Tevens is langs de zuidelijke rand van het terrein een haag als klein landschapselement aanwezig. Ten westen van het plangebied staat een windmolen. Ten oosten ervan wordt het plangebied begrensd door het gebouw en de bijhorende terreinen en parkeerplaatsen van Evolis (Figuur 45). De noordgrens wordt gevormd door de E17, met inbegrip van een geluidswal (Figuur 46). De zuidgrens wordt gevormd door de straat Evolis en de reeds genoemde haag.

Figuur 44: De oprijlaan in het oostelijke uitsteeksel van het noordelijke perceel.

Het terrein loopt duidelijk af in zuidelijke richting (Figuur 44). Aan het oppervlak is een beperkt mate van microreliëf aanwezig, bestaande uit lokale microdepressies en kleine verhevenheden. De dominante richting van helling loopt echter, zoals gezegd, neerwaarts van noord naar zuid. Opvallend is echter een kleine convexe rand enkele tientallen meter ten westen van het plangebied (Figuur 47 t/m Figuur 49). Deze kent, gezien vanuit vogelperspectief, een relatief onregelmatig verloop maar vormt toch een duidelijke grens tussen iets hoger gelegen graslanden met een hogere begroeiing en een zeer vlak terrein dat iets lager is gelegen (hooguit enkele decimeters) en dat opvallend genoeg ook met kortere grassen is begroeid. Dit laatste is dus in zijn geheel buiten het plangebied gelegen, terwijl het plangebied deel uitmaakt van de eerste categorie.

Figuur 45: Zicht op de E17 en het gebouw van Trustteam, gezien vanuit het zuidwesten.

Figuur 46: Zicht op het gebouw van Trustteam ten oosten van het plangebied.

Figuur 47: Convexe rand en achterliggende depressie ten westen van het plangebied, gezien vanuit het oosten. Opvallend is het verschil in microreliëf en vegetatie.

Figuur 48: Convexe rand en achterliggende depressie ten westen van het plangebied, gezien vanuit het zuidoosten.

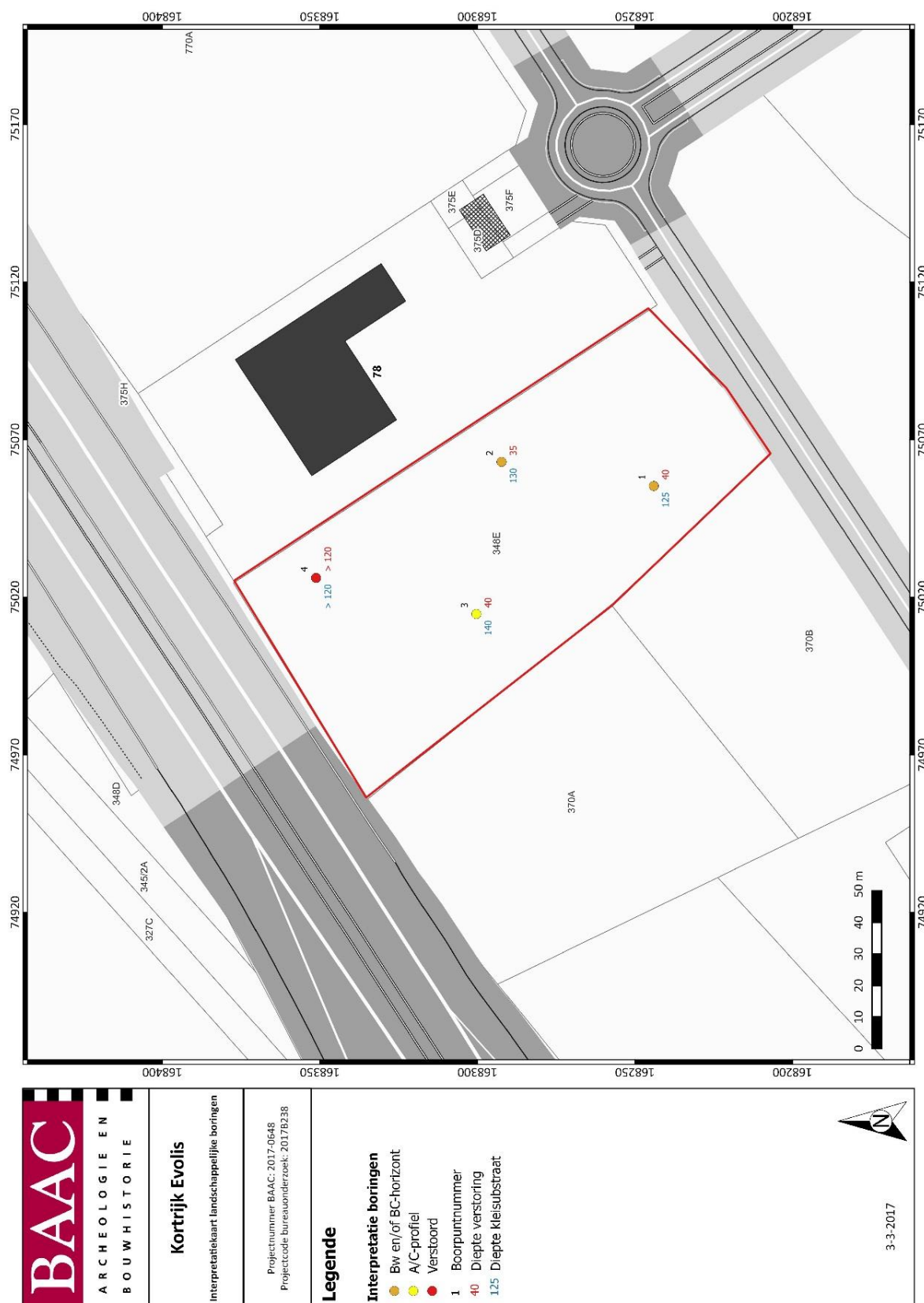

Figuur 49: Foto getrokken in noordelijke richting, dwars op de convexe rand. Het gaat om een onregelmatige grens. Het hoogteverschil bedraagt hooguit enkele decimeters, maar wordt geaccentueerd door het verschil in vegetatiegroei (kortere grassen) en het opvallend vlakke terrein (afwezigheid van microreliëf) ten westen ervan.

1.3.5.2 Controleboringen

Op 1 maart 2017 werden vier controleboringen uitgevoerd. De boringen werden zo gelijkmatig mogelijk over het terrein verspreid, met de bedoeling een zo volledig en representatief mogelijk beeld te bekomen van de al dan niet aanwezige verstoringen van de ondergrond. De bedoeling van de boringen bestond er met name in om te achterhalen of de te verwachten afgravingen ten behoeve van de extractie van klei in de jaren '50 van de vorige eeuw ook daadwerkelijk vastgesteld konden worden. Bijkomend dienden de boringen te verklaren hoe de discrepantie met de bodemkaart eventueel verklaard kon worden.

De boringen werden handmatig uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor met een boorkopdiameter van 7 cm. De diepte van de boringen varieerde tussen 120 en 200 cm beneden maaiveld.

Figuur 50: Situering van de boringen binnen het plangebied op het DHM met aanduiding van de verstoringsdiepte.⁹³

⁹³ AGIV 2017.

Diepte van de bouwvoor

In de boringen werd over het algemeen een bouwvoor (Ap-horizont) aangetroffen met een diepte van 35-40 cm. Enkel in een sterk verstoorde boring in het noorden van het plangebied (boring 4) was de bouwvoor dunner, slechts 20 cm. Hieronder waren sterk verstoorde pakketten aanwezig, met veel puin als bijmenging (Figuur 54).

Diepte van de verstoringen

Uit de resultaten van het veldwerk bleek dat de verwachte verstoringen in drie van de vier boringen niet werden aangetroffen. Een vierde boring, gelegen in het noorden van het plangebied, was wel aantoonbaar diep verstoord.

Zoals gezegd was in boring 1 een matig dikke bouwvoor (Ap-horizont) aanwezig, tot 40 cm beneden maaiveld (Figuur 51). Deze was opgebouwd uit grijsbruin, lemig zand (S). De bouwvoor ging via een verrommelde, al dan niet verploegde overgang geleidelijk over in de BC-horizont, die tussen 40 en 50 cm bestond uit matig grof (210-300 μm), slecht gesorteerd, lemig zand. Tussen 50 en 75 cm ging de lithologie over in de Cg-horizont, waarin uitgesproken, zwarte mangaanconcreties aanwezig waren. De aanwezigheid van deze concreties hield verband met stagnatie van percollerend water en een tijdelijke watertafel, als gevolg van een onderliggende textuursprong naar kleiig zand (Se) tussen 75 en 125 cm beneden maaiveld. De matrix werd nog kleiiger beneden 125 cm beneden maaiveld, waarbij het profiel overging in lichtoranjegrijze klei. Op dit niveau was ook het grondwater aanwezig.

Figuur 51: Boring 1 van 0 (linksboven) tot 150 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.

In boring 2 was een grijsbruine bouwvoor (Ap-horizont) aanwezig met een dikte van 35 cm (Figuur 52). Hieronder bevond zich een bruine Bw-horizont, die vermoedelijk het resultaat was van vrij intensieve bioturbatie. Daar waar de Ap-horizont en de Bw-horizont bestonden uit lemig zand (S), ging het profiel op 45 cm beneden maaiveld over in de BC-horizont, die hier bestond uit kleiig zand (Se). Op 70 cm beneden maaiveld ging het profiel over de Cg-horizont, die op deze diepte nog steeds bestond uit matig grof, matig goed gesorteerd, kleiig zand. Op 110 cm beneden maaiveld ging de textuur weer over naar lemig zand, maar op 130 cm beneden maaiveld werd opnieuw het kleisubstraat

aangetroffen. Deze Cg-horizont bevatte veel oxidatievlekken van ijzer en mangaan en reikte tot 200 cm beneden maaiveld. Het grondwater werd wederom op dit niveau aangetroffen.

Figuur 52: Boring 2 van 0 (linksboven) tot 200 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.

In boring 3 werden geen goed ontwikkelde sporen van bodemvorming in de vorm van een Bw- of BC-horizont aangetroffen, maar kon de natuurlijke, lithologische gelaagdheid wel in de boringen worden geobserveerd (Figuur 53). Onder de bouwvoor met een dikte van 40 cm was tevens een 20 cm dikke, zwakke AC-horizont aanwezig die bestond uit bruin, matig grof, slecht gesorteerd zand. Mogelijk vormt deze AC-horizont een minder sterk ontwikkeld stadium van de Bw-horizont die in boring 2 werd geobserveerd en is deze ook het resultaat van bioturbatie. Op 60 cm beneden maaiveld ging het profiel over in de 1Cg-horizont, die bestond uit slecht gesorteerd, lemig zand. Op 90 cm beneden maaiveld ging het profiel over in kleig zand (Se), dat eerder matig fijn (150-210 μm) en matig slecht gesorteerd was. Het kleisubstraat werd aangetroffen op een diepte van 140 cm beneden maaiveld. Het bevatte veel ijzervlekken alsook enkele vlekken van mangaan.

Figuur 53: Boring 3 van 0 (linksboven) tot 160 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.

Boring 4 stond in schril contrast met de andere boringen aangezien deze boring aantoonbaar was verstoord (Figuur 54). Onder een dunne bouwvoor van 20 cm was een zandige ophooglaag (A-horizont) aanwezig, bestaande uit grof (300-420 μm), slecht gesorteerd zand. Hieronder waren twee sterk puinhoudende Au-horizonten aanwezig, waarvan de onderste uiteindelijk ondoordringbaar bleek op een diepte van 120 cm beneden maaiveld. De bovenste (tussen 30 en 70 cm beneden maaiveld) was donkerbruinrood van kleur en bevatte zeer veel baksteenfragmenten. De matrix bestond verder uit grof lemig zand. De tweede Au-horizont was eerder donkergrijs van kleur. De matrix bestond eerder uit matig fijn, lemig zand, in tegenstelling tot de bovenliggende horizont. Zoals gezegd stuikte de boring binnen deze horizont op puin. Aangezien de onderdiepte van de boring reeds ruim beneden de geplande verstoringsdiepte van maximaal 83 cm beneden maaiveld lag, was deze diepte echter ruim voldoende. De boring was gelegen in het noorden van het plangebied, en van alle boringen dus het dichtst tegen de E17 gelegen.

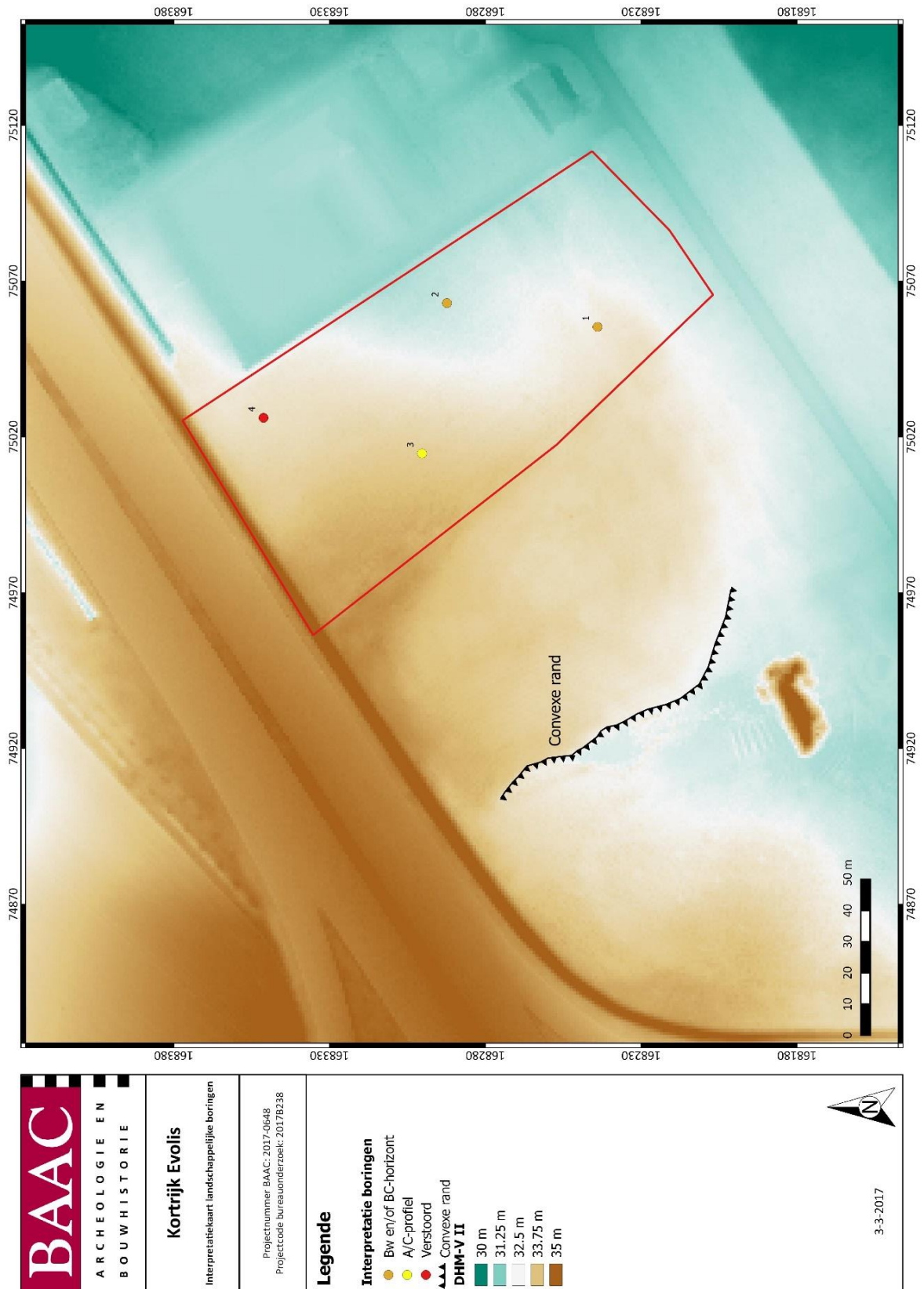

Figuur 54: Boring 4 van 0 (linksboven) tot 120 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.

1.3.5.3 Conclusie

Uit de boringen bleek dat drie van de vier boringen een relatief onverstoord, natuurlijk profiel lieten zien, met lemig-zandbodems met in sommige gevallen ook een gedegrademd bodemprofiel in de vorm van een BC-horizont. Op grotere diepte werd een kleisubstraat aangetroffen. Slechts één boring (boring 4), gelegen in het noorden van het plangebied was aantoonbaar verstoord tot op een diepte van minimaal 120 cm beneden maaiveld, waarop de boring stuitte op de grote hoeveelheid puin die als bijmenging aanwezig was. Deze verstoring zou kunnen te maken hebben met afgravingen ten behoeve van kleiwinning, waarbij de door afgraving ontstane depressie naderhand werd opgevuld met puinhoudend materiaal. Anderzijds is het ook niet ondenkbaar dat de verstoring in deze boring verband houdt met de nabijgelegen snelweg en eventuele verstoringen en afgravingen die in het kader daarvan hebben plaatsgevonden.

In ieder geval blijkt uit de boorresultaten dat het plangebied zich grotendeels binnen een zone bevindt die in de jaren '50 van de vorige eeuw niet ontgonnen werd. Dit verklaart ook waarom hier in de jaren '60 van de vorige eeuw (zie 1.3.4) geen vergraven of opgehoogd terrein werd gekarteerd ter hoogte van het plangebied, maar een weliswaar gedegrademd, maar verder relatief intact bodemprofiel. De convexe steilrand ten westen van het plangebied vormt mogelijk de grens tussen het afgegraven en niet-afgegraven gedeelte (zie paragraaf 1.3.5.1), maar omdat deze buiten het plangebied was gelegen kon dit niet door middel van een controleboring getoetst worden.

Figuur 55: Synthesekaart visuele terreininspectie en controleboringen.⁹⁴

⁹⁴ AGIV 2017.

1.4 Besluit

1.4.1 Archeologische verwachting

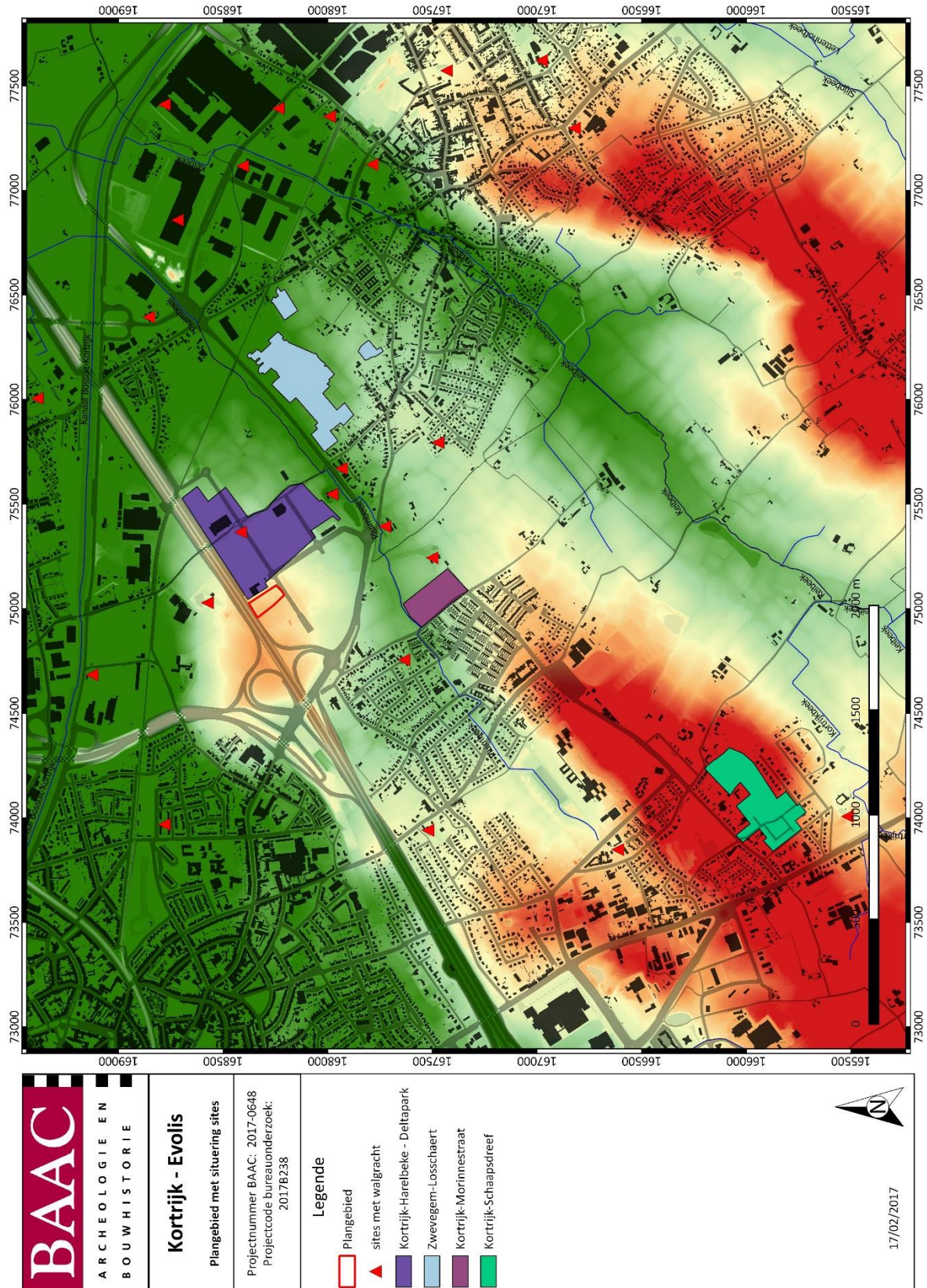
Op de historische kaarten is het plangebied als onbebouwd weergegeven en bestaat het uit velden en akkergronden. Daarnaast suggereren de historische kaarten geen bebouwing binnen het plangebied. Hoewel de orthografische kaarten uit de 20ste en 21ste eeuw bouwingrepen weergeeft op de naastgelegen terreinen, lijken deze nooit plaats te vinden binnen het plangebied zelf.

In de directe omgeving van het plangebied zijn zeer veel archeologische waarden gekend (Figuur 56). Het gaat om sites en vondsten uit verscheidene tijdsperioden. In de directe omgeving en aansluitend aan het plangebied bevindt zich de reeds onderzochte Deltaparksite (Evolissite). Het onderzoek daar leverde verscheidene bewonings- en funeraire sporen op uit de ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen. Gelijkaardige sporen zijn bekend op de site Zwevegem-Losschaert, nog geen kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Het gaat om verschillende nederzettingssporen uit de Romeinse periode, meer dan 70 brandrestengraven en grafmonumenten, een weg uit de Romeinse periode, een erf uit de middeleeuwen en een aantal sporen uit de Eerste Wereldoorlog. De vermelde site aan de Morinnestraat en de Schaapsdreef bevinden zich tevens slechts respectievelijk 600 m en 1,5 km ten zuidwesten van het plangebied. De opgraving aan de Morinnestraat bracht sporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen op. De opgraving aan de Schaapsdreef een grafcirkel uit het finaal neolithicum, woonerven uit de late ijzertijd en vroeg Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. De meest bijzondere vondst is die van een oven met Michelsbergaardewerk, dewelke naar alle waarschijnlijkheid uit het neolithicum zou dateren.

Op de bodemkaart wordt het plangebied gekarteerd als matig droge lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (*Pcc*). In de buurt komen ook natte zandleembodems zonder profiel voor (*ULhp*). Net ten zuiden van het plangebied wordt opgehoogde grond weergegeven.

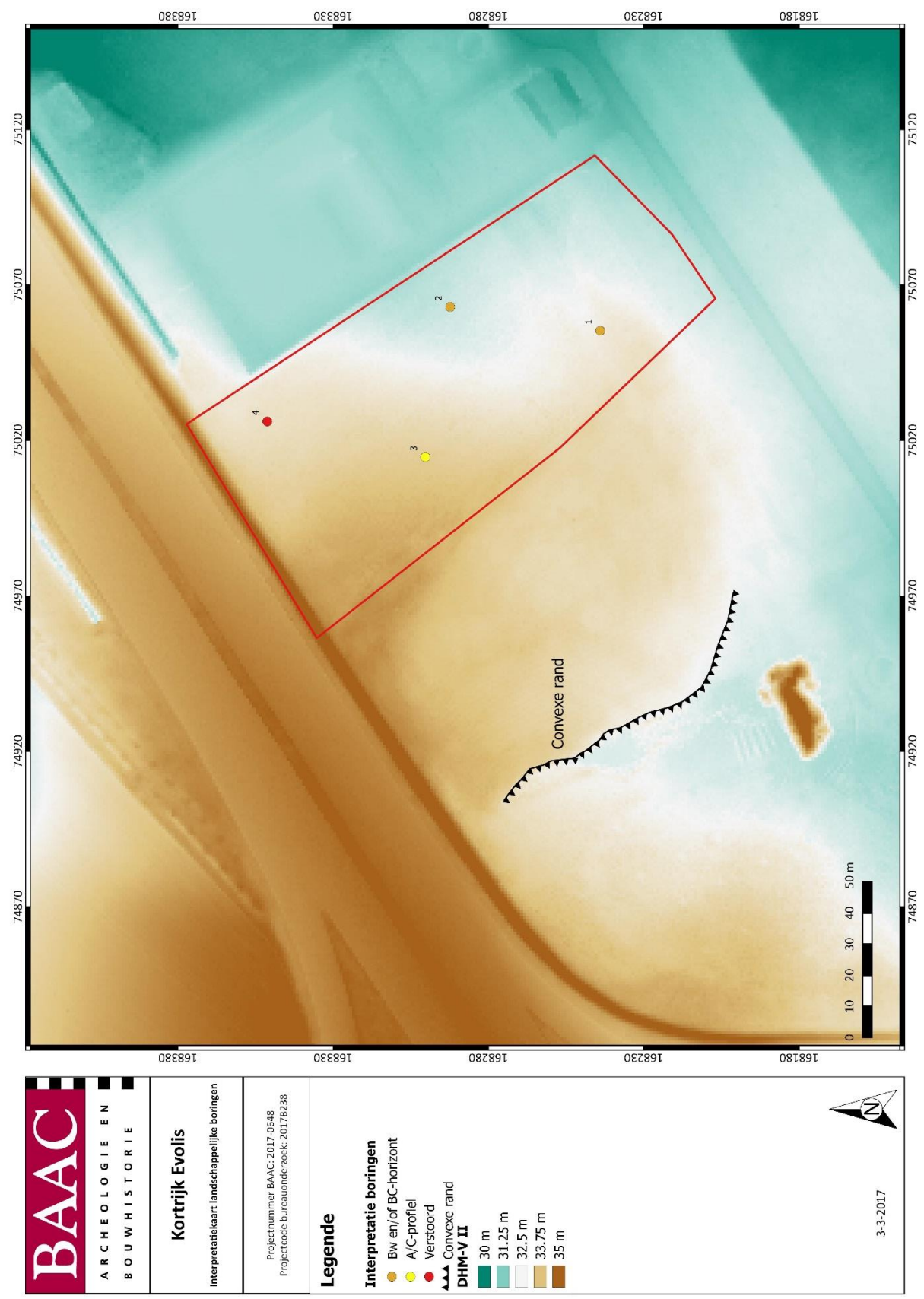
In een adviesbundel van Ph. Despriet betreffende het plangebied werd een lage archeologische verwachting gesuggereerd voor het desbetreffende plangebied. Het plangebied zou vergraven zijn door kleiwinningsactiviteiten die in 1952-1956 zouden zijn uitgevoerd. Als argument werd een booronderzoek uit 2007 aangehaald, waaruit deze verstoring zou zijn gebleken. Echter over dit document beschikten we niet. Wel werd door Leiedal een ander booronderzoek uit 1997 aangeleverd. Na zorgvuldige analyse van een booronderzoek door aardkundige Nick Krekelbergh bleek de verstoring door kleiwinning niet eenduidig bevestigd te zijn. Er werd de voorkeur gegeven om teneinde een visuele inspectie en controleboringen het vermoeden van verstoring te bevestigen. Echter de resultaten van het controleonderzoek resulteerden in de aanwezigheid van een niet verstoorde bodemopbouw binnen het plangebied (Figuur 57).

Het bureauonderzoek bracht geen concrete aanwijzingen omtrent de aanwezigheid van archeologische sites binnen het onderzoeksterrein op. Echter, gezien de talrijke aanwezigheid van archeologische sites in de nabijheid van het plangebied en het vermoeden van een intacte bodemopbouw binnen het plangebied, resulteert dit in een hoge verwachting betreffende sites vanaf het neolithicum tot de late middeleeuwen. Daarnaast kunnen mogelijk aanwezige sporen binnen het plangebied een aanvulling bieden aan de inzichten die reeds bekomen werden na de opgraving van het Deltapark in 2007.

Figuur 56: Synthesepan ruimere omgeving bureauonderzoek.⁹⁵

⁹⁵ AGIV 2017.

Figuur 57: Synthesepan visuele inspectie en controleboringen.⁹⁶

⁹⁶ AGIV 2017.

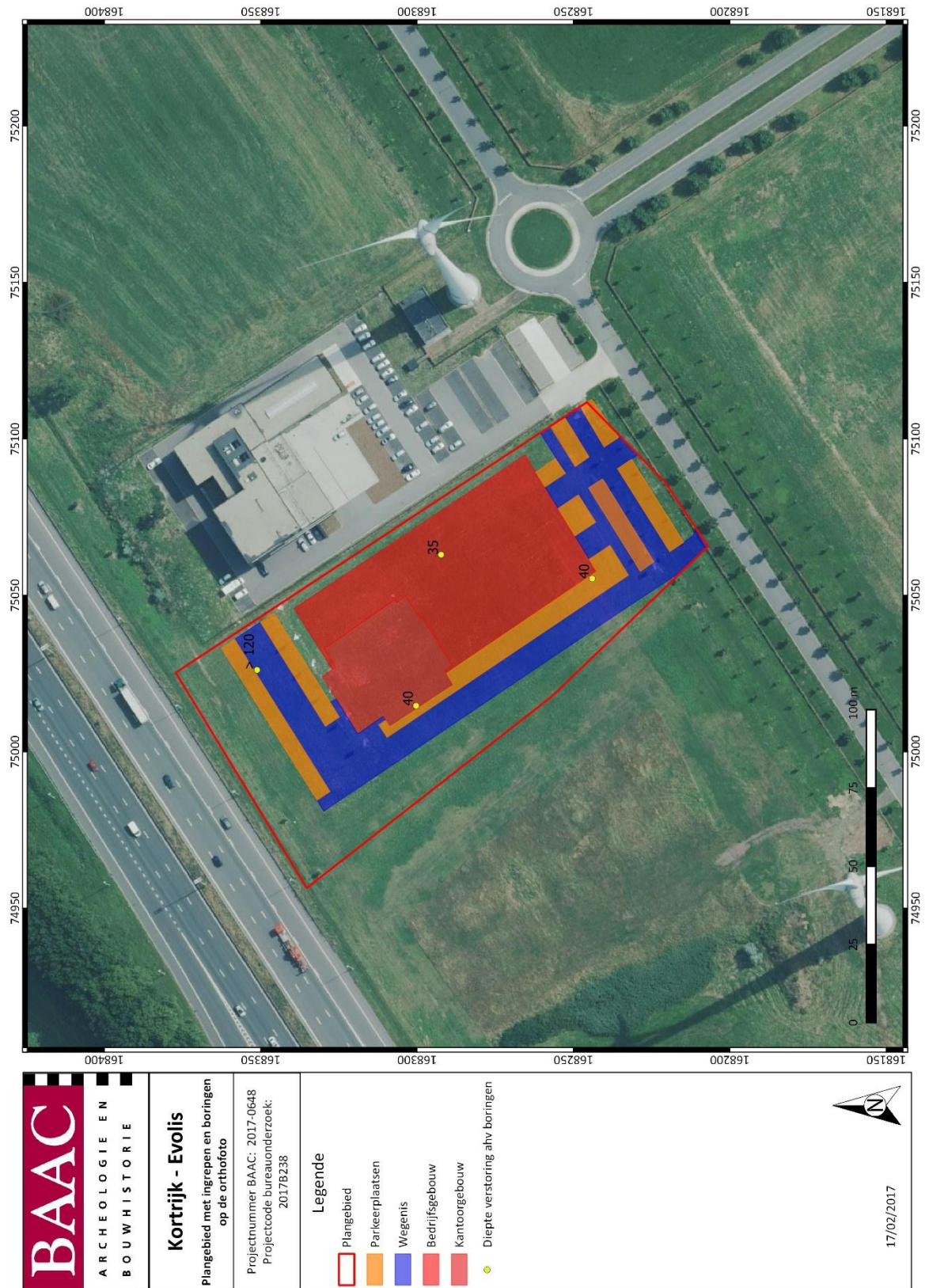
1.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Aard potentiële kennisvermeerdering

Tijdens het bureauonderzoek werd aangetoond dat binnen het onderzoeksterrein een hoge verwachting kan worden vooropgesteld voor de mogelijke aanwezigheid van archeologische sites uit verschillende tijdsperioden. Bovendien zouden mogelijk aanwezige sporen een extra inzicht kunnen bieden in de reeds onderzochte Deltaparksite, net ten oosten en zuiden van het plangebied.

Waardering potentieel kennisvermeerdering

Aangezien de diepe bodemingrepen zich geclusterd centraal binnen het plangebied bevinden en een totale oppervlakte van 4095 m² beslaan, is de waardering van het potentieel aan kennisvermeerdering -indien er zich archeologische sporen zouden bevinden - hoog. Daarnaast konden de controleboringen ook niet uitsluiten dat de bouwingrepen ten westen en ten zuiden van het plangebied geen bedreiging vormen voor het eventueel aanwezige erfgoed. Enkel de noordelijke boring bevestigde een verstoring tot op meer dan 120 cm (Figuur 58).

Figuur 58: Bouwingrepen versus verstoring adh van resultaten controleboringen.⁹⁷

⁹⁷ AGIV 2017.

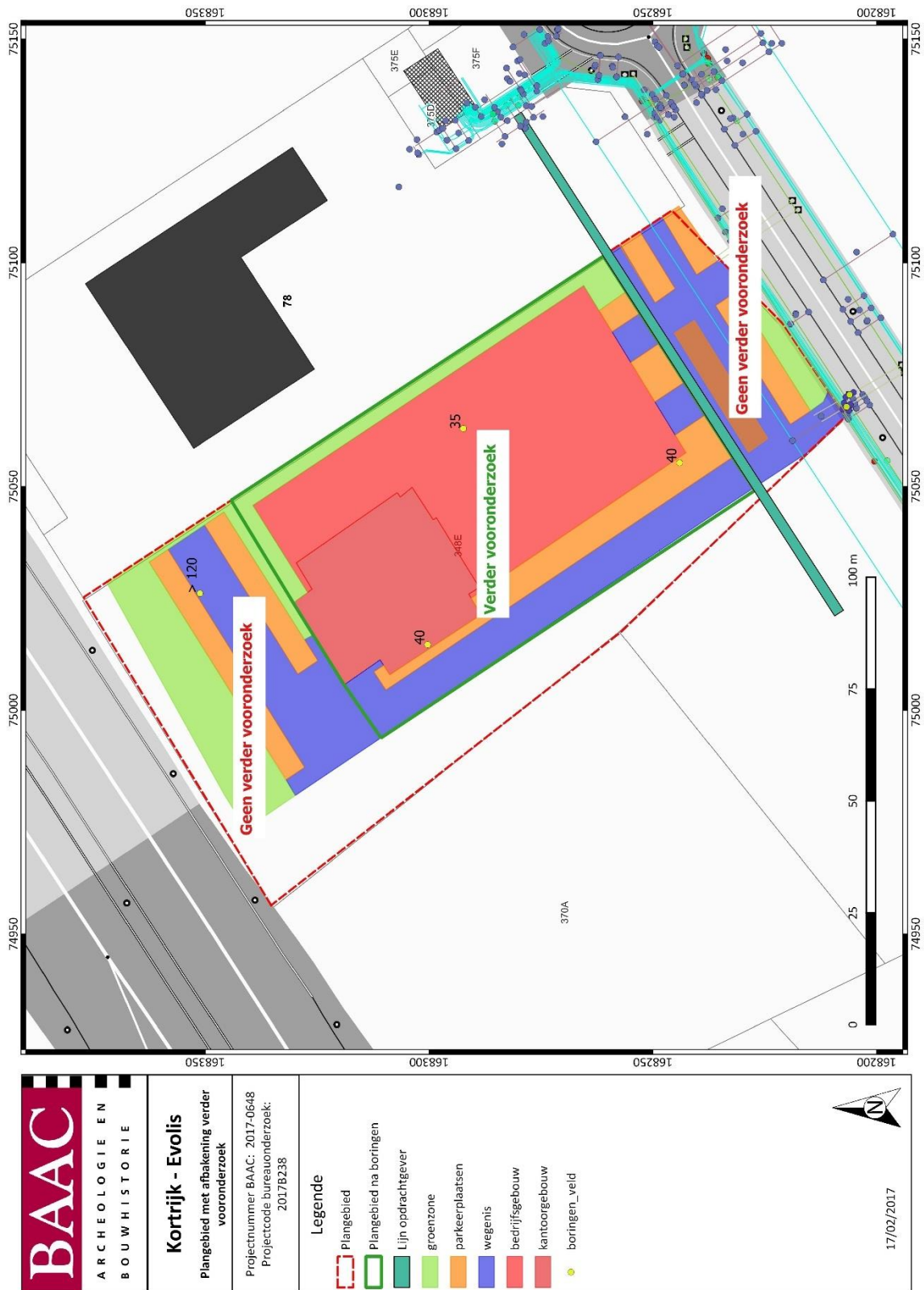
1.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na afronding van het bureauonderzoek stelt BAAC Vlaanderen bvba vast dat verder vooronderzoek noodzakelijk is. Er werd namelijk onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Gezien de verwachting van archeologische sites vanaf het neolithicum tot de late middeleeuwen, wordt een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven, als meest adequate methode beschouwd voor het verder archeologisch vooronderzoek binnen het plangebied. De keuze en motivatie voor dit soort van vooronderzoek wordt uitvoerig beargumenteerd in het programma van maatregelen.

Omdat de meest noordelijke boring een verstoring van de bodem aangaf die te verklaren is door werkzaamheden die in het kader van de aanleg van de E17 ooit werden uitgevoerd of mogelijk te maken hebben met de afgraving ten behoeve van kleiwinning en omdat aan de westelijke zijde van het plangebied geen bouwingrepen gaan plaatsvinden, wordt geadviseerd om deze zones uit te sluiten van verder vooronderzoek. Aangezien in het zuidelijk deel van het plangebied reeds bodemingrepen hebben plaatsgevonden (plaatsen bomen, verlichtingspalen en voedingskabels), wordt ook deze zone vrijgesteld van verder vooronderzoek.

De zone die wel geadviseerd wordt voor verder onderzoek bedraagt in totaal 6263 m² (Figuur 59).

Figuur 59: Aanduiding advisering voor verder vooronderzoek.⁹⁸

⁹⁸ AGIV 2017.

1.4.3 Samenvatting

Te Kortrijk-Evolis plant de opdrachtgever de realisatie van een kantoorgebouw en een bedrijfsgebouw met rondom wegenis en parkeerplaatsen. Hiermee gaan diepe bodemingrepen gepaard die mogelijk aanwezige archeologie kunnen vernielen. Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van alle beschikbare bodem-, geologische en historische kaarten, orthofoto's en archeologische gegevens. Tevens werden de plannen van de opdrachtgever geplot op de bestaande situatie. Door de opdrachtgever werd aan BAAC Vlaanderen eveneens een adviesbundel van Ph. Despriet bezorgd. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld.

In tegenstelling tot het advies van Ph. Despriet, werd voor het plangebied de kans op het aantreffen van archeologische resten reëel geacht. De verwachte verstoring door kleiontginningsactiviteiten kon niet ondubbelzinnig afgeleid worden uit de aangeleverde boorstaten van Leiedal. BAAC Vlaanderen adviseerde enkele controleboringen teneinde deze verstoring objectief te kunnen vaststellen. Uit de boorresultaten bleek echter dat de bodem in drie van de vier boringen onverstord is. Gezien de landschappelijke ligging van het terrein en gekende archeologische gegevens uit de omgeving (net naast de reeds archeologisch onderzochte Deltapark site), wordt de archeologische waarde van het terrein hoog ingeschat. Er wordt dan ook een hoge verwachting opgesteld voor landelijke sites vanaf het neolithicum tot de late middeleeuwen/nieuwe tijd.

Wel kan op basis van de resultaten van de controleboringen en het bureauonderzoek een gedeelte van het plangebied worden vrijgesteld van verder vooronderzoek. In totaal blijft nog 6263 m² over waar verder vooronderzoek noodzakelijk wordt geacht. Voor dit gedeelte van het onderzoeksterrein werd onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen. Het kennispotentieel van het plangebied werd gezien de mogelijk aanvullende informatie betreffende de reeds onderzochte nabijgelegen Deltasite hoog ingeschat.

Echter, het terrein is niet toegankelijk voor vervolgonderzoek gezien de huidige landbouwactiviteiten binnen het terrein, waardoor een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem werd opgesteld.

1.4.4 Samenvatting breed publiek

Te Kortrijk-Evolis plant de opdrachtgever de realisatie van een kantoorgebouw en een bedrijfsgebouw met rondom wegenis en parkeerplaatsen. Hiermee gaan diepe bodemingrepen gepaard die mogelijk aanwezige archeologie kunnen vernielen. Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek.

Op basis van een bureauonderzoek waarbij historisch kaartmateriaal, bodemkaarten, gekende archeologische waarden uit de omgeving werden bestudeerd. Tevens werd de beschikbare adviesbundel van Ph. Despriet en de boorstaten uit 1997 geconfronteerd met de vastgestelde resultaten van het bureauonderzoek. Teneinde de verstoring van het plangebied objectief in kaart te brengen, werden enkele controleboringen uitgevoerd.

Op basis van de resultaten van deze controleboringen werd 6263 m² van het terrein als niet verstoord bevonden. Voor dit gedeelte van het plangebied werd onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Echter, het terrein is niet toegankelijk voor vervolgonderzoek gezien de huidige landbouwactiviteiten binnen het terrein, waardoor een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem werd opgesteld.

2 Bijlagen

2.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).	3
Figuur 3: Toekomstige situatie plangebied op hedendaagse situatie.	6
Figuur 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto.	7
Figuur 5: Grondplan van funderingen en leidingen	9
Figuur 6: Grondplan van niveau 0.	10
Figuur 7: Doorsnede nieuwbouw.	11
Figuur 8: Doorsnede en grondplan nieuwbouw.	12
Figuur 9: Doorsnede nieuwbouw.	13
Figuur 10: Doorsnede en grondplan nieuwbouw.	14
Figuur 11: Plangebied op de GRB-kaart.	18
Figuur 12: Projectgebied op de topografische kaart.	19
Figuur 13: Projectgebied op de DHM-kaart met weergave van de hydrografie (omgeving).	20
Figuur 14: Projectgebied op de DHM-kaart ingezoomd.	21
Figuur 15: Hoogteverloop terrein in NW-ZO-richting.	22
Figuur 16 Hoogteverloop terrein in ZW-NO-richting.	22
Figuur 17: Projectgebied op de orthofoto.	23
Figuur 18: Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	25
Figuur 20: Kenmerken van de Quartiar geologische kaart betreffende het plangebied.	26
Figuur 19: Projectgebied op de quartiar geologische kaart.	27
Figuur 21: Het plangebied op de bodemkaart.	29
Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemerosiekaart van Vlaanderen.	30
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart.	31
Figuur 24: Kaart van Antonius Sanderus uit 1649 met de uitbreiding van de stadsversterking.	33
Figuur 25: Situering projectgebied op de kaart van Ferraris (1777).	35
Figuur 26: Situering projectgebied op de Vandermaelenkaart (1846-1854).	36
Figuur 27: Situering projectgebied op de Atlas de Buurtwegen (ca. 1840).	37
Figuur 28: Situering projectgebied op de Poppkaart (1842-1879).	38
Figuur 29: Situering plangebied op de orthofoto uit 1971.	40
Figuur 30: Situering plangebied op de orthofoto uit 1979-1990.	41
Figuur 31: Situering plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.	42
Figuur 32: Situering plangebied op de orthofoto uit 2005-2007.	43
Figuur 33: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2008-2011.	44
Figuur 34: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2012.	45
Figuur 35: Situering van het plangebied op de orthofoto uit 2016.	46
Figuur 36: Plangebied met omliggende waarden aangeduid op de CAI.	49
Figuur 37: Situering sites met walgracht in de buurt van het plangebied.	50
Figuur 38: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.	52
Figuur 39: Overzicht van sites en hun perioden in de buurt van het plangebied.	54
Figuur 40: Advieskaart uit bundel Ph. Despriet, locatie plangebied zie driehoek.	55
Figuur 41: Proefsleuvenonderzoek en geselecteerde zones archeologisch onderzoek met aanduiding door Ph. Despriet van afgegraven zone, locatie plangebied zie driehoek.	56
Figuur 42: Detail van boorpuntenkaart met aanduiding van plangebied (gearceerd).	58
Figuur 43: De oprijlaan in het oostelijke uitsteeksel van het noordelijke perceel.	60
Figuur 44: Zicht op de E17 en het gebouw van Trustteam, gezien vanuit het zuidwesten.	61
Figuur 45: Zicht op het gebouw van Trustteam ten oosten van het plangebied.	61
Figuur 46: Convexe rand en achterliggende depressie ten westen van het plangebied, gezien vanuit het oosten. Opvallend is het verschil in microreliëf en vegetatie.	62
Figuur 47: Convexe rand en achterliggende depressie ten westen van het plangebied, gezien vanuit het zuidoosten.	62

Figuur 48: Foto getrokken in noordelijke richting, dwars op de convexe rand. Het gaat om een onregelmatige grens. Het hoogteverschil bedraagt hooguit enkele decimeters, maar wordt geaccentueerd door het verschil in vegetatiegroei (kortere grassen) en het opvallend vlakke terrein (afwezigheid van microreliëf) ten westen ervan.	63
Figuur 53: Situering van de boringen binnen het plangebied op het DHM met aanduiding van de verstoringsdiepte.	64
Figuur 49: Boring 1 van 0 (linksboven) tot 150 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.	65
Figuur 50: Boring 2 van 0 (linksboven) tot 200 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.	66
Figuur 51: Boring 3 van 0 (linksboven) tot 160 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.	67
Figuur 52: Boring 4 van 0 (linksboven) tot 120 cm (rechtsonder) beneden maaiveld.	67
Figuur 54: Synthesekaart visuele terreininspectie en controleboringen.	69
Figuur 55: Synthesepan ruimere omgeving bureauonderzoek.	71
Figuur 56: Synthesepan visuele inspectie en controleboringen.	72
Figuur 57: Bouwingrepen versus verstoring adh van resultaten controleboringen.	74
Figuur 58: Aanduiding advisering voor verder vooronderzoek.	76

2.2 Lijst met tabellen

Tabel 1: Bodemingrepen met oppervlakten en dieptes.	8
Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	47

2.3 Plannenlijst

Projectcode	2017B238
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	P1
Figuurnummer	<i>Figuur 12</i>
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	1970
Plannummer	P2
Figuurnummer	<i>Figuur 11</i>
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P3
Figuurnummer	<i>Figuur 17</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P4
Figuurnummer	<i>Figuur 4, Figuur 5 en Figuur 6</i>
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Inplantings-en bouwplan huidige en toekomstige toestand
Aanmaakschaal	1:100
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Onbekend
Plannummer	P5
Figuurnummer	<i>Figuur 8 en Figuur 9</i>
Type plan	Doorsnede
Onderwerp plan	Doorsnede van de nieuwbouw
Aanmaakschaal	1:50
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	Onbekend
Plannummer	P6
Figuurnummer	<i>Figuur 13 en Figuur 14</i>
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P7
Figuurnummer	<i>Figuur 13</i>
Type plan	Hydrografisch plan

Onderwerp plan	Vlaamse Hydrografische Atlas geprojecteerd op het Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P8
Figuurnummer	<i>Figuur 18</i>
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het tertiair
Aanmaakschaal	1:5000
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P9
Figuurnummer	<i>Figuur 20</i>
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het quartair
Aanmaakschaal	1:50000
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P10
Figuurnummer	<i>Figuur 28</i>
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1846-1854
Plannummer	P11
Figuurnummer	<i>Figuur 21</i>
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied geprojecteerd op de bodemkaart van Vlaanderen
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	analoog
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P12
Figuurnummer	<i>Figuur 22</i>
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op bodemerosiekaart van Vlaanderen
Aanmaakschaal	1:150.000
Aanmaakwijze	digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P13
Figuurnummer	<i>Figuur 23</i>
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart
Aanmaakschaal	1:100000

Aanmaakwijze	digitaal
Datum	27/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P14
Figuurnummer	Figuur 25
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart van Ferraris
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1771-1778
Plannummer	P15
Figuurnummer	Figuur 27
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1841
Plannummer	P16
Figuurnummer	Figuur 26
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart Vandermaelen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1854
Plannummer	P17
Figuurnummer	<i>Figuur 35</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Het plangebied geprojecteerd op een orthofoto
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2012
Plannummer	P18
Figuurnummer	<i>Figuur 30</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Het plangebied geprojecteerd op een orthofoto
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	1979-1990
Plannummer	P19
Figuurnummer	<i>Figuur 31</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Het plangebied geprojecteerd op een orthofoto
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2000-2003
Plannummer	P20
Figuurnummer	<i>Figuur 32</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Het plangebied geprojecteerd op een orthofoto

Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2005-2007
Plannummer	P21
Figuurnummer	<i>Figuur 29</i>
Type plan	orthofoto
Onderwerp plan	Het plangebied geprojecteerd op een orthofoto
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	1971
Plannummer	P22
Figuurnummer	<i>Figuur 36</i>
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	CAI vondstlocaties
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2001-2016
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P23
Figuurnummer	<i>Figuur 56</i>
Type plan	DHM-kaart
Onderwerp plan	Syntheseplan ruimere omgeving plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P24
Figuurnummer	<i>Figuur 39, Figuur 56</i>
Type plan	DHM
Onderwerp plan	Overzicht van sites en hun periodes in buurt van plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P25
Figuurnummer	<i>Figuur 58</i>
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Bouwingrepen versus verstoring adh van controleboringen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	03/03/2017 (raadpleging)
Plannummer	P26
Figuurnummer	Figuur 50
Type plan	DHM
Onderwerp plan	Situering van de boringen binnen het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	03/03/2017 (raadpleging)
Plannummer	P27
Figuurnummer	<i>Figuur 55, Figuur 57</i>

Type plan	DHM
Onderwerp plan	Synthesekaart visuele terreininspectie en controleboringen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	03/03/2017 (raadpleging)
Plannummer	P28
Figuurnummer	<i>Figuur 59</i>
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Aanduiding advisering voor verder vooronderzoek
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)
Plannummer	P29
Figuurnummer	<i>Figuur 43</i>
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Aanduiding verstoringen door nutsvoorzieningen
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/02/2017 (raadpleging)

3.4 Boorlijsten en foto's

Zie afzonderlijke bijlagen.

3 Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2017. *Geopunt Vlaanderen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 17 februari 2017).

AGENSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017. Geoportaal. <https://geo.onroerenderfgoed.be>. [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

AMERYCKX J. & SYS C. (1975) *Bodemkaart van België schaal 1:20.000. Kaartblad Harelbeke 83E*. Brussel, IWONL/Militair Cartografisch Instituut.

BEYAERT M., ANTROP M., DE MAEYER P., VANDERMOTTEN C., BILLEN C., DECROLY J.M. & WAYENS B. 2006. *België in kaart: de evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Lannoo.

BAEYENS N. & PAWEŁCZAK P. 2015. *Evaluatieverslag: Archeologische opgraving Kortrijk, Schaapsdreef*, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

BOGEMANS F. 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS 2017. *CAI Databank*, <https://cai.onroerenderfgoed.be> [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) 2017. *Databank Ondergrond Vlaanderen, bodemkaarten, geologische kaarten* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 17 februari 2017).

DE CLEER S., JANSSENS N. 2012. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kortrijk, Manpadstraat (Barco)*. BAAC Vlaanderen rapport 43. Gent.

DE GEYTER G., JACOBS P., DE CEUKELAIRE M. et al. 1999. *Toelichting bij de Geologische kaart van België. Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel: Ministerie van Economische Zaken, Bestuur, Kwaliteit en Veiligheid.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.

DE LOGI A., MESSIAN L. & STURTEWAGEN K. 2009. Proefsleuven campagne Harelbeke Deltapark.

DE LOGI A. MESSIAEN C., STURTEWAGEN K. & BRUYNINCKX T. 2008. Archeologische opgraving Kortrijk/Harelbeke Evolis (prov. West-Vlaanderen) 16 april – 16 november 2007.

LAGA P, LOUWYE S. & GEETS S. 2001. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, *Geologica Belgica* 4, 135-152.

KORTRIJK 2017. *Gemeentegeschiedenis* [online] <http://www.kortrijk.com/pages/geschiedenis.php> (geraadpleegd op 17 februari 2017).

HERTOGHS S. & BAKX in voorbereiding. Archeologische opgraving te Zwevegem-Losschaert. BAAC Rapporten xx. Gent.

HUBERT P. & HONNAY J.-P. (1976) *Bodemkaart van België schaal 1:20.000. Kaartblad Zwevegem 97E*. Brussel, IWONL/Militair Cartografisch Instituut.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Kortrijk. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 121715 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve van de 18de eeuw. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 205015 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve Kwapoorten. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 205244 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Goed ter Bede. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 59797 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Landhuis en hoeve 't Lang Water. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 80934 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Goed ter Linden. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 59927 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve Soubry. *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*, ID 59994 [online], (geraadpleegd op 17 februari 2017).

REYNS N., DIERCKX L. & VAN STAey A. 2013. Archeologisch vooronderzoek Stasegem-Steenbrugstraat, Rapporten All-Archeo bvba 107. Bornem.

REYNS N., BRUGGEMAN Y., DIERCKX L. 2014. Archeologisch vooronderzoek Kortrijk Morinnestraat. Rapporten All-Archeo 217. Bornem.

VAN DER DOOREN L. & DEMOEN D. 2016. Prospectie met ingreep in de bodem Zwevegem – Stedestraat. BAAC Rapporten 171. Gent.

VAN HOUTE S., DEWILDE M., DE DECKER S. en WYFFELS F. 2006. Archeologisch onderzoek langs de Kennedylaan in Kortrijk, in: *Zuid – Westvlaamse opgravingen 2005*, 62, 22-25.

VAN RANST E. (2006) *De bodemkaart van België (1:5000): provincie West-Vlaanderen*. Gent, UGent, Laboratorium voor Bodemkunde.